

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 143 stemmer; 9 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 121) findes i tidenden sp. 6493).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Svend Haugaard: Udvalget har holdt et møde mellem anden og tredje behandling for at drøfte tre skrivelser, som er modtaget fra henholdsvis Foreningen for Højskoler og Landbrugsskoler, Foreningen for Efterskoler og Foreningen af danske Landbrugsskolelærere.

Udvalget har efter denne drøftelse ikke yderligere at tilføje, men anbefaler lovforslaget til endelig vedtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 154 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om den sociale pensionsfond.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 137) findes i tidenden sp. 6548).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 86 stemmer mod 9; 58 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udskrivningsprocenten for kalenderåret 1971.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 170) findes i tidenden sp. 5953, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2361).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om sømandsskat.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 172) findes i tidenden sp. 5953, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2361).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes tekst, henholdsvis paragraffer, og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Grünbaum: Jeg vil gerne først sige en lille smule om den finansplan, der er forelagt under udvalgsarbejdet.

Efter det skøn over statens indtægter og udgifter for 1970-71 og for 1971-72, den såkaldte finansplan, som vi har modtaget i udvalget, vil statens merudgifter i indværende finansår som følge af dyrtidsportion nr. 2 stige med 225 mill. kr., der går til lønninger, regulering af folkepension o. lign.

Nu skal man jo erindre, at det i hovedsagen er denne anden dyrtidsportion, der har forårsaget hele det postyr, kan man vel sige, som vi er kommet ud i nu. Hvis der ikke var denne forventning om den anden dyrtidsportion.

Formanden: Jeg minder medlemmerne om, at der er møde i salen.

Grünbaum: Hvis der ikke var denne forventning om, at der vil komme en anden dyrtidsportion, så var der i realiteten overhovedet ingen motivering for disse nye, store indgreb så kort tid efter, at dette folketing har vedtaget den finanslov, der skal være gældende for 1970-71. Der er stadig væk kun tale om en forventning om en anden dyrtidsportion, men vi må vel indrømme, at det er meget sandsynligt, at den kommer.

Heroverfor mener vi, at det meget stærkt på ny må fremhæves, at denne regerings økonomiminister gentagne gange har forsikret folketinget og befolkningen om — og det gjorde han også for ganske nylig, inden han rejste — at der ikke var behov for nogen yderligere stramning af finanspolitikken ud over den stramning, der allerede var gennemført — en meget stærk stramning, kan man tilføje. Dertil kommer jo, at denne forventning om en anden dyrtidsportion heller ikke er af ny dato. Der er ikke, siden økonomiministeren kom med disse udtalelser, sket noget som helst i relation til den anden dyrtidsportion, som kan forsvare, at man nu skifter holdning. Økonomiministeren var jo meget ivrig tidligere, når han forsikrede os om, at en yderligere stramning absolut ikke var nødvendig.

Derfor må vort spørgsmål i dag blive — vi har spurgt i udvalget, og vi vil spørge her igen: hvad er det i situationen, som gør det nødvendigt med en udskrivningsprocent på 91, som sammen med opkrævningen af et særligt bidrag til folkepensionen betyder, at man praktisk taget uændret opretholder de 95 pct. også for det kommende finansår 1971-72? Oven i dette skal man så have en momsforhøjelse på ca. 1.400 mill. kr. på årsbasis; i indeværende finansår kommer der jo godt 1 milliard kr. ind ved denne foranstaltning. Vi har forgæves under udvalgsarbejdet efterlyst en forklaring på, at man kommer med dette. Vi har ingen forklaring

fået. Der er nemlig ingen forklaring; i hvert fald er der ingen saglig forklaring.

Jeg er helt enig med økonomiministeren i, at vi her i landet har nogle mere langsigtede problemer — også alvorlige problemer — som må løses, og det var vel det, man sigtede mod med forslagene om en indefrysning af dyrtidsportionerne, og vi er da fra socialdemokratiet helt enige i, at der på et eller andet tidspunkt må gøres noget alvorligt ved dette. Men det gør man ikke ved at gennemføre en momsforhøjelse; det er noget helt andet, det drejer sig om.

Er situationen i virkeligheden den, at befolkningen nu igen af rent prestigemæssige grunde skal dænges til med nye skattestigninger? Jeg sagde det ved første behandling og vil gentage det: skal man nu straffes, fordi regeringen ikke kunne komme igennem med sine forslag om dyrtidsportionerne?

Der kan jo også være en anden forklaring. Forklaringen kan være den, at den momsforhøjelse, som man vil gennemføre nu oven i den meget stærke skattestigning for i år, i virkeligheden slet ikke sigter på i år, men på 1971-72 finansbudgettet. Det er der meget der tyder på, når man ser på den finansplan, som vi har fået forelagt i udvalget. Der er jo en stigning i udgifterne på lige ved 4 milliarder kr. fra 1970-71 til 1971-72. Kigger man lidt nærmere på tallene, så synes jeg i hvert fald, at det er interessant, at næsten 2 milliarder kr. af denne stigning skal dækkes ind ved den momsforhøjelse, der skal gennemføres nu, plus det særlige folkepensionsbidrag på den ene procent. Det er 1.350 mill. kr. fra momsen i 1971-72, altså omtrent 1.400 mill. kr., og det er godt 500 mill. kr. fra den ene procent i det særlige folkepensionsbidrag, altså 1.900 mill. kr. Er det i virkeligheden det, der ligger bagved, at man nu skal presse en momsforhøjelse igennem?

Når man ser på de tal, jeg her har nævnt, kan man ikke undgå at få en meget alvorlig mistanke om, at regeringen i virkeligheden benytter den nuværende krisepregede situation, som man jo selv har skabt med det slet forberedte forslag om dyrtidsportionen, til

[Grünbaum.]

en skattepolitisk manøvre, der ikke har så meget med indeværende finansår at gøre, men i realiteten mere sigter på det næste finansår, og som i virkeligheden gennemføres, fordi man mener nu at have en politisk baggrund for at kunne klare et problem, som de tre regeringspartier ellers ville blive stillet over for at skulle klare næste år, altså i det formodede valgår. Jeg har i hvert fald en stærk mistanke om, at det er noget i den retning, der ligger bagved.

Hvis denne antagelse er rigtig, og det tror jeg altså, så er det et temmelig groft dobbeltspil, vi her er vidne til. Man fortæller ikke befolkningen sandheden, man søger at bilde befolkningen ind — på trods af økonomiministerens tidligere meget klare udtalelser om det modsatte — at der i den nuværende situation er brug for en ny og kraftig skatteforhøjelse ved hjælp af momsens, medens det i virkeligheden for de tre partier og for regeringen drejer sig om at klare et rent taktisk politisk spil om næste år.

Man vil gerne give det indtryk af, at de tre partier, VKR, og regeringen er meget ansvarsbevidste — det hører vi jo hele tiden, når der kommer forslag om skatteforhøjelser og vi diskuterer skattepolitikken og finanspolitikken — og at socialdemokratiet og oppositionen i det hele taget er meget ansvarsløs. Jeg synes ikke, at det, jeg har nævnt, giver virkelig basis for at tale om en ansvarsbevidst regering; jeg synes nærmest, det giver basis for det modsatte. Jeg synes, det er en meget grov udnyttelse af skatteyderne, vi her ser. Det er en adfærd, der passer meget godt ind i det billede af en stærkt taktisk præget holdning, som har ført regeringens økonomiske politik fra den ene kriseagtige situation og ind i den anden. Der er ikke behov for en ny stramning nu, det er jo sandheden, og det ville være rart, hvis økonomiministeren i dag gik herop og sagde, hvad han rent sagligt mener om den situation, sådan som han allerede har sagt det.

Hvis vi igen ser på spørgsmålet om den anden dyrtidsportion, og det er den, der som sagt er hele baggrunden for det, så er det også vanskeligt at give en saglig forklaring på, og det er de saglige forklaringer, jeg søger efter — at det af skattemæssige grunde eller af finanspolitiske grunde skulle

være nødvendigt med særlige indgreb. Her vil jeg gerne pege på det nye, vi har fået ind i vores skatte- og finanspolitik. Vi har fået en kildeskat. Denne kildeskat er bl. a. blevet motiveret med og i særdeleshed blevet motiveret med, at den ville være et nyt og meget godt redskab i konjunkturpolitikken, fordi kildeskatten har den automatiske virkning, at den simpelt hen tager en væsentlig del ind af de indtægtsstigninger, der fremkommer i de forskellige perioder, og tilsvarende letter skatterne, når indtægterne går ned. Det har været en af de motiveringer, man — med rette, synes jeg — har brugt, når man har kæmpet for kildeskattens gennemførelse. Vi skulle have et skattesystem, som var konjunkturindstillet i retning af at skære toppen af indtægtsstigninger og at lette, når det gik den anden vej. Vi ved, at kildeskatten vel tager omkring 40 pct., måske lidt mere, af indtægtsstigningerne, der kommer, altså også af dyrtidstillæggene, som i forvejen kun giver halv dækning, for LO-området i hvert fald. Regeringen har selv sagt, og det synes jeg nu slår den selv på munden, at der er kun 5 øre tilbage af de 20 øre, som et dyrtidstillæg andrager. Jeg kan ikke se andet, end at denne påstand nu vender sig mod regeringen. Der er altså ikke det kæmpeproblem ved denne dyrtidsportion, som regeringen gerne vil bilde befolkningen ind, heller ikke set fra finansministerens synspunkt, fordi kildeskatten virker automatisk. Jeg vil godt oplyse om et vigtigt moment i den forbindelse, nemlig at kildeskatten giver fuld dækning — det er altså noget helt nyt, vi har her — for statens merudgifter ved bl. a. dyrtidsportionen. Tidligere har vi i disse situationer, hvor der kom 2 dyrtidsportioner i stedet for én, haft betydelige vanskeligheder for statsbudgettet; man fik her en vældig ekstraudgift, som man ikke havde nogen dækning for. Den situation foreligger ikke nu for den nuværende finansminister. Jeg ved, vi får en anden dyrtidsportion, men ved hjælp af denne automatiske mekanisme gennem kildeskatten inddrages der jo en 500 mill. kr., måske lidt mere, 500-600 mill. kr. af de samlede dyrtidsudbetalinger for hele samfundet. De inddrages automatisk i statskassen, som således får dækning for sine egne udgifter fuldt og helt og dermed også klarer en væsentlig del af det finanspo-

[Grünbaum.]

litiske, mere videregående samfundsøkonomiske problem. Det er en helt ny situation. Der er altså ikke af hensyn til selve statsbudgettet behov for en yderligere skatteopkrævning, det kan vi da i hvert fald fastslå, for indeværende finansår. Jeg søger fortsat efter en saglig motivering for det, man kommer med her, men jeg kan stadig ikke finde den, og der er vel ikke nogen, heller ikke rent statsfinansielt.

Så er der spørgsmålet om, hvorfor forslaget om udskrivningsprocenten nu med vold og magt og majorisering af Folketinget absolut skal gennemføres på indeværende tidspunkt. Kan vi her få en saglig motivering? Heller ikke. Der er ingen. Vi har haft en temmelig lang diskussion i udvalget omkring hele problemstillingen, og dette spørgsmål har været diskuteret meget stærkt i pressen; man kan vel sige, at de allerfleste blade er gået imod det skridt; som regeringen her tager ved at gennemføre denne foranstaltning nu. Der er i virkeligheden ingen, der bakker regeringen op i dette helt usaglige, at man skal gennemføre en udskrivningsprocent på et tidspunkt, hvor man i virkeligheden ikke aner, om det er den rigtige procent.

Jeg sagde ved første behandling, at det måske var noget, man havde røftet sig frem til i regeringens økonomiudvalg. Jeg skal senere citere lidt fra Berlingske Tidende, hvor lederskribenten på handelssiden har fundet ud af, at dette minder om Dyrehavsbakken og nærmest om skydeteltet, det er et spørgsmål, om man rammer plet, eller om man rammer helt ved siden af. Det var rettet imod kildeskatten; da han skrev det, det er et stykke tid siden. Nu vender det sig også mod regeringen, hvis politik netop har den karakter af Dyrehavsbakke-økonomisk politik.

Jeg tror, situationen er den, at regeringen simpelt hen er hundeanngst for, at hele dette spørgsmål om udskrivningsprocenten skal ligge sommeren over og efteråret med til drøftelse ude i befolkningen. Man er bange for den politiske situation og den politiske udvikling, der ligger her.

Vi har hørt en masse om EDB-teknik og nødvendigheden af at fastsætte procenten nu af hensyn til EDB-teknikken. Der er

nævnt datoerne den 10. oktober og den 17. oktober, og finansministeren har altså hæftet sig ved den 10. oktober. Nu skulle det absolut være den 10. oktober, selv om man sidste år godt kunne klare det, selv om man først havde oplysningerne fra kommunerne den 18. oktober. Da kunne det godt lade sig gøre, og sidste år havde man endda mange flere vanskeligheder. Man blev færdig, så vidt jeg har erfaret, en lille uges tid, før man skulle efter den oprindelige plan. Det er vanskeligt at forstå, at man så ikke denne gang også kan gøre det fra den 17. eller den 18. oktober.

Det har vi som sagt haft en masse diskussioner om i udvalget. Men hele den diskussion kan vi i virkeligheden lade ligge, for det kan jo lade sig gøre, også selv om man skal gennemføre det den 10. oktober. Folketinget kunne jo gøre, som vi har foreslået. Man kunne lade skatteudvalget komme ind i september — midt i september — så havde man 3 uger til at behandle dette vigtige spørgsmål sagligt. Vi har tilbudt at være med til ved dispensation fra fristerne at gennemføre forslaget, hvis regeringen og regeringspartierne vil have det, sådan at det kan være færdigt inden den 10. oktober, således at der heller ikke er nogen teknisk nødvendighed for, at Folketinget på dette tidspunkt skal afgøre et så vigtigt spørgsmål som fastsættelse af udskrivningsprocenten, der vel nok er det vigtigste tal overhovedet inden for vores skatteområde, inden for finansministerens indtægtsområde. Forslaget kunne få en saglig behandling, hvis skatteudvalget kom ind midt i september. Men heller ikke det tilbud har finansministeren modtaget.

Jeg vil godt nævne — og med formandens tilladelse måske også citere lidt fra — forskellige aviser, som har udtalt sig. Sjællands Tidende f. eks., altså en venstreavis — det var den 17. april — går meget kraftigt ind for, at man udsætter afgørelsen, idet man siger:

„Til den tid er der store chancer for at vælge den rigtige udskrivningsprocent og lave den skatteomlægning fra direkte til indirekte beskatning, som venstre og konservative ønsker gennemført, og som der med de høje trækprocenter er en voksende forståelse for.“

[Grünbaum.]

Her var også lidt om skatteomlægning. Det har vi heller ikke set noget af i forbindelse med dette forslag.

Politiken skrev mandag den 20. april til regeringen: Kom nu til fornuft og udsæt denne afgørelse. Kolding Folkeblad siger det samme. Det vil måske ikke undre så mange, at Fyens Tidende også siger det, men jeg vil gerne citere, hvad Fyens Tidende skrev den 22. april. Der står her i den ledende artikel:

„Træffes beslutningen på nuværende tidspunkt, demonstrerer regeringspartierne, at argumenter ikke tæller, og de fraskriver sig væsentlig indflydelse på samfundsekonomien i et år, der skal være valg.“

Må jeg også lige citere et par ord fra den ledende artikel i Berlingske Tidende om „skydeteltet“; det var altså rettet mod kildeskatten, men vender sig nu mod regeringen. Her siger lederskribenten:

„Folketinget er blevet forvandlet til et skydetelt, hvor politikere fra alle partier søger at bilde sig selv og andre ind, at de kender den trækprocent, hvormed kildeskattegeværet skal affyres for til næste år at ramme centrum på en skydeskive, som befinder sig et ukendt sted. Det er skud i blinde — og det kan kun skyldes et fantastisk held, hvis man sigter så godt, at der bliver en bamse eller dukke at vinde“.

Det er vel det, regeringen vil. Den håber på, at den har ramt rigtigt med denne procent og så også kan vinde den fornødne stabilitet i økonomien ved at gennemføre det.

Men må jeg minde om, at formanden for det økonomiske råd, professor Anders Ølgaard, har kaldt den fremgangsmåde, som regeringen nu følger, for åndssvag. Det var et stærkt udtryk, men det er altså ham, der har brugt det.

Jeg kan også minde om, at en af vores mest fremtrædende datalogifolk, professor Naur, meget skarpt i Politiken onsdag den 22. april har sagt, at det ikke var en rimelig fremgangsmåde, regeringen her bejente sig af.

Der er næppe tvivl om, at man kan slå fast: der er ingen saglig begrundelse for, at man vil gennemføre udskrivningsprocenten på nuværende tidspunkt. Jeg mener, det er

vigtigt, både af hensyn til hele folketingets arbejde og af hensyn til, at man kan få det bedste og mest saglige grundlag for fastsættelsen af udskrivningsprocenten, at man ikke gør det, man vil gøre nu. Jeg er noget forbavset over, at finansministeren med sin lange parlamentariske praksis — vi ved jo alle sammen, at det er hans store interesse, hvad der foregår i folketinget og i hele det parlamentariske liv — vil være den finansminister, der på så usagligt grundlag i virkeligheden sætter folketinget ud af spillet. Man kan sige, at det er oppositionen, der bliver sat ud af spillet. Ja vel, regeringspartierne kan jo gøre det, de vil, de har flertallet, men jeg mener, når jeg siger, at folketinget bliver sat ud af spillet, dette, at folketinget, og det gælder også regeringspartierne, ikke har fået det saglige grundlag for at kunne tage stilling til det. Det er for os det væsentlige: at der ikke er et sagligt grundlag i dette øjeblik for at tage stilling til dette. Der er også et hensyn til borgerne, som må tælle. Det er urimeligt over for borgerne, at man skyder i blinde og fastsætter procenten på denne måde.

Man har talt om, at der var et hensyn til udlandet, der var et hensyn til kronen, der var et hensyn til, at udlandet ikke fik mere mistillid til kronen. Det har vi hørt i udvalget, og det hørte vi vist også under førstebehandlingen her. Det er rigtigt, at der under denne regering er opstået en vis mistillid til kronen, det kan man vel ikke nægte, og til dansk økonomisk politik i det hele taget. Det er jo beklageligt. Men jeg kan ikke forestille mig, fordi man her i folketinget valgte en anden procedure og ventede med at fastsætte udskrivningsprocenten til engang i begyndelsen af oktober, at det på nogen som helst måde ville påvirke udlandets tillid eller ikke-tillid til dansk økonomi og til den danske regering. Jeg tror tværtimod, hvis man endelig skal tale om en virkning her; at det, regeringen nu gør ved to måneder — ikke engang det — efter finanslovens vedtagelse at komme med en ny stor skatteforhøjelse, momsforhøjelse, det øger mistilliden. Man skaber simpelt hen en mistillid. Udlandet siger: hvad er det for et land, hvor regeringen gang på gang, efter at man har vedtaget finansloven — det skete sidste år, og det skete forrige år igen — kommer med et eller andet, som pludselig allige-

[Grünbaum.]

vel skal gennemføres. Sådan noget skaber mistillid både fra udlandet, hvis man følger vores økonomiske politik; og her i landet hos de mange mennesker, som er ude på arbejdspladserne og dog også har en vis interesse i, hvad der foregår, bl. a. en interesse i de skatter, der skal kræves op.

Det er vel nok rigtigt, at vi må sige, at vi har en regering, der ikke har hverken hold eller styr på sin økonomiske politik. Jeg tror, at den momsforhøjelse, som man nu vil gennemføre, og som jo her må drøftes i forbindelse med udskrivningsprocenten, meget vel kan give anledning til nye lønglidninger ude på arbejdspladserne, og hvad har man så nået med hele den politik? Så har man ikke nået noget, man har tværtimod gjort det dårligere.

Sådan gik det jo. Det gik jo, som vi sagde, da man pressede den voldsomme kildeskatteudskrivning igennem. Vi har fået en for kraftig lønbevægelse, det kan der ikke være tvivl om. Det er en gammeldags finanspolitik simpelt hen. Man tror, at man ved hjælp af finanspolitikken, ved at stramme kan neddæmpe efterspørgselspresset, og så kan man udøve et tryk på priser og lønninger. Ja, det har været god latin i mange år at sige det, men al erfaring viser, at det ikke er rigtigt. Det er helt andre faktorer, der bestemmer, hvilken løn- og prisudvikling der finder sted i et samfund. Det er et organisationssamfund, vi lever i. Vi kan ikke ved hjælp af denne finanspolitik skabe den udvikling, som regeringen vil. Her gælder det virkelig om at have psykologisk forståelse og at forstå, hvilken økonomisk politik der skal føres, hvis man vil have en mere rolig udvikling inden for det danske samfund. Jeg mener — og det tror jeg, vi gør alle sammen inden for socialdemokratiet — at det er en uklog politik, regeringen fører. Vi er ikke så uenige i målsætningen, men vi er uenige i de midler, regeringen bruger for at gennemføre sin målsætning. Regeringen har ingen forståelse for de psykologiske virkninger af sin økonomiske politik. Jeg tror, vi får en ny bevægelse med stigende omkostninger og priser. Det, der sker, er jo, at man konfiskerer en dyrtidsportion uden kompensation, det er realiteten. Det må vende den tunge ende nedad. Det kan heller ikke være rimeligt, når ar-

bejdsmarkedet har afsluttet en aftale, at regeringen så siger: hvis I ikke vil bøje jer for inddragelsen af et dyrtidstillæg, så tager vi pengene ved en momsforhøjelse; men jeg skal ikke bevæge mig dybere ind i den del af emnet.

Det er klart, at det skaber problemer derude, ikke mindst når man så samtidig giver et tilskud til arbejdsgiverne. De slipper jo helt fri for den byrde og får penge til oven i købet.

Man kan også spørge — jævnfør det citat, jeg nævnte før —: hvor blev venstres skatteomlægning så af? Hvor blev hr. Poul Hartlings skatteomlægning og hr. Henry Christensens omlægning af? Den forsvandt altså ud i den blå luft. Vi fik kun den ene del af den, den, der vender den tunge ende nedad.

Man kan spørge: hvorfor virker den stramme finanspolitik ikke? Vi har diskuteret det i udvalget. Jeg tror, at der i problemet B-skatteydernes underligning og de 10.000 skattefri kroner ligger noget, som kan give en forklaring på, at man ikke trods den stramme finanspolitik har fået de virkninger, som man vel skulle mene var kommet noget tidligere, end vi har set. Derved er det blevet lønmodtagerne og de B-skatteydere, som har opgivet rigtigt, der har måttet betale, men man har ikke fået de virkninger, som man havde regnet med. Men jeg tror, de kommer; de kommer i andet halvår.

Når situationen er så usikker, hvorfor så ikke vente, hvorfor så dette magtmisbrug over for folketinget og i særdeleshed over for oppositionen? Jeg synes, sporene skræmmer. Da vi gennemførte kildeskatteprocenten sidste år i maj, oplevede vi jo, at finansministeren, da vi kom frem til finanslovsforslaget, måtte sige: ja men jeg har 960 mill. kr. mere i lommen. Vi sagde, da vi diskuterede udskrivningsprocenten i maj, ikke helt det samme. Det var langt over det, vi sagde. Vi sagde noget med 300 mill. kr. mere på afgifterne. Finansministeren kom med 960 mill. kr. mere — af andre grunde, men også noget fra afgifterne. Men så gik det hverken værre eller bedre, end at da finansloven skulle vedtages, kom finansministeren med yderligere 760 mill. kr. Udgifterne var også steget; de steg 400 mill. kr. fra maj, til finanslovsforslaget blev fremsat, og så 500 mill. kr. yderligere, 900 mill. kr. i alt. Der er altså ikke styr på det finansbudget, hverken på den ene side eller

[Grünbaum.]

på den anden side. Det hænger selvfølgelig sammen med, at man kører fra det ene skattesystem over i et nyt. Det hænger også sammen med, at det i det hele taget er vanskeligt at skønne rigtigt, men når situationen er sådan, mener jeg, det er yderligere vigtigt, at vi her i folketinget får en saglig og grundig diskussion på et så sent tidspunkt som muligt.

Ellers kan man jo heller ikke regne med de finansplaner, som finansministeren kommer med. Vi har fået sådan en, men tror finansministeren på den? Tror finansministeren, at den finansplan, han har forelagt i udvalget, også er den, der bliver grundlag for et forslag til finanslov? Det tror jeg ikke finansministeren tør sige.

Der er altså ingen saglige argumenter for at gennemføre udskrivningsprocenten nu.

Det må være helt oplagt, at fastsættelsen bør ske på et så sent tidspunkt som overhovedet muligt, og det var også dette sagligt stærke standpunkt, som tidligere her i folketinget blev fremført med megen vægt, synes jeg, af den radikale fru Grete Philip, sidste år var det vist. Men hende har man altså heller ikke villet høre på, eller har hun måske måttet bøje sig for den taktisk-politiske afgørelse, som er truffet? Det ville være yderst beklageligt, hvis det er tilfældet. Det er ikke en stærk regering, der må ty til en så usaglig politik, det er en svag regering, en meget svag regering.

Vi må altså endnu en gang opfordre finansministeren og regeringen til at gennemføre det sagligt rigtige: tag imod vort tilbud, vent med den endelige fastsættelse af udskrivningsprocenten til begyndelsen af oktober. Jeg må anmode finansministeren om at udtale sig her i dag om dette problem.

Den netop vedtagne finanslov regnede med et kasseoverskud på 1,7 milliarder kr.; det var det, vi diskuterede i det forrige 21 mands udvalg. Nu regner man med 2,1 milliarder kr. i indeværende finansår, og for næste finansår, 1971-72, regner man efter finansplanen med 2,1 milliarder kr., men så skal man lige huske på, at i virkeligheden er det ikke 2,1 milliarder kr. i kasseoverskud for næste år, det er 2,6 milliarder kr. i kasseoverskud, fordi der skjuler sig noget i de tal. Man bruger de 500 mill. kr., der kommer ind

ved den ene procent i yderligere folkepensionsbidrag, til at købe obligationer for og trækker dem fra på budgettet, sådan at kasseoverskuddet bliver reduceret. Det skal man vel også, sådan som kasseoverskuddet nu beregnes. Men det er dog lige værd at erindre, at det er bare en anden mekanisme; i stedet for at Nationalbanken køber, køber staten nu, og det har jeg ikke noget imod, tværtimod. Men det vil altså sige, at kasseoverskuddet i realiteten, hvis vi skal sammenligne med det, vi tidligere har diskuteret, for 1971-72 er budgetteret ikke til 2,1 milliarder kr., men til 2,6 milliarder kr., så langt er man kommet op. Man kan ikke undgå at tænke på det helt fantastiske postyr og den blæst, der blev lavet af de tidligere oppositionspartier, dengang jeg ville have et kasseoverskud på 1,2 milliarder kr. Nu skal de altså have 2,6 milliarder kr.

Hvad ved regeringen egentlig om, hvor stærk stramningen skal være helt hen i 1971-72? Er det virkelig en saglig økonomisk politik? Det er det altså ikke efter vores opfattelse, og derfor kan vi ikke medvirke.

Jeg har ikke sagt et ord om procenten, ikke et ord, og jeg vil heller ikke, jeg kan ikke. Der er ikke grundlag for at udtale sig om, hvorvidt denne procent er rigtig. Derfor: Lad være med at gennemføre den nu.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at det fremgår af det materiale, der foreligger om de rent skattemæssige virkninger af kombinationen af en udskrivning på 91 pct. og det særlige bidrag til folkepensionen, der jo af regeringen og finansministeren selv helt klart er blevet erkendt som en rent finanspolitisk foranstaltning, at virkningen heraf er præcis, som jeg gjorde gældende, da vi havde første behandling her — det kan man nu se af tallene, det har vi fået dokumenteret — nemlig en yderligere skævhed til ugunst for de mindste og de mellemste indtægter. De vil få en procentvis væsentligt større stigning i deres samlede skat end de højere indkomster, og dette forhold forstærkes yderligere af gennemførelsen af momsforhøjelsen på de 2½ pct.

Lad mig derfor slutte med at sige, at det, vi ser her, efter min bedste overbevisning er en forkert politik, en usaglig politik, og at det også på ny er et stykke skattepolitik med social slagside, den skattepolitik, som

[Grünbaum.]
nu skål gennemføres af de radikale, af venstre og af de konservative i forening.

Haunstrup Clemmensen: Af udvalgsbetænkningens afsnit om de to lovforslag, der nu er til behandling, fremgår det, at mindretallet, socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget, nærmere vil motiverer deres stilling under anden behandling af lovforslagene. Jeg skal undlade at vurdere, hvorvidt socialistisk folkeparti vil bibringe en sådan klarhed, men det står i hvert fald fast, at der er ikke stillet ændringsforslag fra mindretallets side til det forslag om en udskrivningsprocent på 91, der her er til behandling. Man vil altså nærmere motivere sin stilling. Det er ikke, fordi talens længde ikke var tilstrækkelig, men med hensyn til klarheden over, hvad socialdemokratiets stilling er til udskrivningsprocenten, forstår jeg altså, at det kan koges ned til, at socialdemokratiet ikke har nogen stilling for tiden. Man mener ikke, at man overhovedet på indeværende tidspunkt vil være med til at fastlægge nogen udskrivningsprocent. Noget særlig markant eller noget særlig skarpt standpunkt kan man i hvert fald ikke beskyldes det for at være.

Ejendommeligt nok, for på tilsvarende tidspunkt i fjor vaklede man ikke så meget, da var man ikke så usikker på hånden. Da var man helt sikker på, at en udskrivningsprocent på 82 ville være den rigtige, den eneste forsvarlige, og jeg har i hvert fald ikke nogen erindring om, at man fra socialdemokratiets side mente, at det var for tidligt på samme tid i fjor at fastsætte en udskrivningsprocent.

Jeg ved ikke, om det er nervøsiteten over det, der dengang efterfulgte socialdemokratiets skarpe standpunkt, der nu har ført til, at man slet ikke mener noget. Situationen er jo den, at landets betalingsbalanceproblemer, der i dag er overordentlig alvorlige, hvad vel heller ikke kan have undgået socialdemokratiets opmærksomhed, utvivlsomt ville have været endnu alvorligere, hvis man havde fulgt den socialdemokratiske indstilling fra i fjor med den meget lave udskrivningsprocent. Jeg ville egentlig gerne høre, om det dog ikke var muligt bare i en bisætning eller eftersætning — kald det, hvad man vil — at erkende, at den finanspolitik,

man fra socialdemokratiets side lagde op til i fjor, simpelt hen ville have forværret landets i forvejen alvorlige betalingsbalancesituation, hvis den var blevet gennemført, hvad den altså lykkeligvis ikke blev. Vi mener altså, det er en ejendommelig svagheit, at socialdemokratiet ikke mener noget som helst om, hvilken udskrivningsprocent der skal fastlægges.

Skulle man — hvad jeg, som jeg senere skal understrege nærmere, ikke tror på — komme i den situation, at der blev mulighed for en vis lempelse i den stramme økonomiske politik, så går jeg da ud fra, at socialdemokratiet erkender, at vi har adskillige muligheder for at lempe. Jeg har fået den opfattelse, at socialdemokratiet mener, at vi har en overordentlig stram pengepolitik — en opfattelse som jeg deler. Var det dog så ikke en mulighed i givet fald at lempe denne pengepolitik til gavn for investering og beskæftigelse og økonomisk vækst, hvis der skulle blive en realøkonomisk mulighed derfor? Vi savner jo ikke på nogen som helst måde midler til at lempe, hvis det lykkelige skulle ske, at der blev en saglig mulighed derfor.

Men jeg synes, man må have lov til at understrege, at alt, hvad der er fremkommet af materiale, både nationalt og internationalt — jeg understreger det internationale, fordi den socialdemokratiske ordfører var ind på dette; jeg går ud fra, at hr. Grünbaum ikke har glemt, hvordan OECD råder Danmark i spørgsmålet om en stram økonomisk politik — alt, hvad der foreligger og har foreligget for udvalget, bekræfter, at der fortsat er behov, desværre kun, for en overordentlig stram finanspolitik. Vi mener, det ville være ulykkeligt, hvis der nu, i den nuværende økonomiske situation, skabtes usikkerhed om Danmarks interesse for og vilje til at føre en overordentlig stram finanspolitik. Der er et behov derfor, og det nytter ikke, at man ved at undlade at tage stilling forsøger at bagatellisere disse spørgsmål.

Det må vel også i denne forbindelse tælle, at der hidtil fra socialdemokratisk side dog har været megen iver for at understrege, at der var behov for en konjunkturbestemt finanspolitik. Det var, som om den socialdemokratiske ordfører i dag nærmest nåede til den opfattelse, at det var der ikke noget rigtigt middel i, og det førte bare til længdinin-

[Haustrup Clømmensen.]

ger; hvis man strammede, førte det til yderligere indkomststigninger og al den slags ting. Betyder det dog ikke alligevel, at vi må have lov til at spørge socialdemokratiet, om man ikke fortsat er tilhænger af en konjunkturudjævnende finanspolitik. Jeg erkender, at man i en sådan situation sagligt kan drøfte, hvor stort kasseoverskuddet skal være i forhold til den økonomiske aktivitet, vi nu er kommet op på, men der må dog være en tendens til, når betalingsbalanceunderskuddet stadig er så dybt alvorligt, som det er, at respektere og erkende, at der fortsat er behov for en overordentlig stram finanspolitik.

Jeg tror derfor ikke der er mulighed for at give socialdemokratiets holdningsløshed i denne sag nogen som helst smukke og formildende gloser med på vejen. Vi har et sagligt behov for en stram finanspolitik, vi har i forvejen en stram pengepolitik, og der er desværre intet, der sandsynliggør, at denne udvikling hurtigt vil ændre sig; derfor må det nu være rimeligt og rigtigt at fastlægge en udskrivningsprocent på 91, og skulle man være yderst optimistisk, hvad jeg forstår socialdemokratiet ynder at være i disse spørgsmål, er der alligevel mulighed for senere at lempe. Det ville være lykkeligt, hvis den mulighed skulle opstå. Men der er behov for nu at tage sagligt og ansvarsbevidst på tingene, og det ville være lykkeligt, hvis socialdemokratiet trods alt kunne tage sig sammen hertil.

Jens Foged: Hr. Grünbaum gav udtryk for, at der ikke var nogen saglig begrundelse for, at vi fastsætter udskrivningsprocenten på nuværende tidspunkt. Jeg vil gerne give udtryk for den modsatte opfattelse: netop fordi den økonomiske situation er så anspændt, er der en særlig begrundelse for, at man gør det på nuværende tidspunkt. Jeg har selv haft den opfattelse, at det rigtigste ville være, om vi kunne vente, men det var under den forudsætning, at udskrivningsprocenten fastsattes i relation til statens behov, i relation til statens udgifter og indtægter, og denne gang må vi jo indrømme, at det er i relation til helt, helt andre ting på det økonomiske felt, man skal tage standpunkt. Når vi drøfter moms-

forhøjelser og sociale pensionsfonds samme dag, er det jo også et levende udtryk for, at der er en sammenhæng. Hvis vi ventede med at fastsætte udskrivningsprocenten til oktober, var denne sammenhæng jo brudt. Jeg vil gerne medgive hr. Grünbaum, at vi forhåbentlig ad åre kan vente med at fastsætte den, men det må være, når det kan ske uden for denne sammenhæng med den almindelige økonomiske politik vedrørende valutabalace og hvad ved jeg. Jeg håber altså, at det ikke skal danne skole, at der er denne sammenhæng på nuværende tidspunkt, men at det tværtimod bliver en undtagelse.

Hr. Grünbaum gav udtryk for sin skuffelse over, at den skatteomlægning, som venstre bl. a. har tilsluttet sig, nemlig at den indirekte beskatning skulle fylde noget mere i forhold til den direkte beskatning, ikke fandt sted på nuværende tidspunkt. Jeg håber da, at hr. Grünbaum dermed giver udtryk for, at han tilslutter sig venstres forslag herom, og vi beklager selv, at denne omlægning ikke finder sted på nuværende tidspunkt. Vi havde håbet på, at den økonomiske situation ikke skulle være så anspændt, så at vi kunne komme i gang med det stykke arbejde nu. Vi ønsker det stadig og håber, at vi senere hen vil kunne komme til dette resultat.

Må jeg endelig sige med hensyn til fastsættelsen af udskrivningsprocenten til 91, at det ikke er udtryk for et fastlagt tal i den forstand, at det er ubetinget rigtigt; det er et forsøg på at få det til at harmonere med det andet, der sker, i håb om, at det, vi nu fastsætter, er forholdsvis rimeligt.

Niels Helveg Petersen: Hr. Grünbaums indlæg her i dag var et forbløffende indlæg fra en forhenværende finansminister, spækket, som det var, med meget stærke ord, også ord, som vel, når de kommer på tryk, vil forekomme overordentlig stærke. Det var groft dobbeltspil: hr. Grünbaum mente, at dette var en prestigesak for regeringen, det var magtmisbrug, og der var tale om en lang række andre ting. Det er dog første gang, jeg har hørt, at en regering af prestigemæssige grunde skulle gennemføre en momsforhøjelse. Jeg ved ikke, hvilken overmåde snedig taktisk tankebane der kan føre

[Niels Helveg Petersen.]

til det ræsonnement. Var det også i sin tid, da socialdemokratiet beskæftigede sig med afgiftsforhøjelser og momsforhøjelse og andet, en sådan snedig taktisk tankegang, der lå bag? Selvfølgelig ikke. Man gennemfører ikke momsforhøjelser for at være særlig snedig eller taktisk klog. Jeg tror ikke, at det i hvert fald umiddelbart er den slags ting, som vælgerne vil forbinde med taktisk tankegang.

Hr. Grünbaum efterlyste en statsfinansiell begrundelse for udskrivningsprocentens fastsættelse, men fandt den ikke. Den kan vel heller ikke findes; for det er ikke i første række en statsfinansiell begrundelse, der ligger bag den økonomiske politik; der føres, men den udvikling i landets økonomi, som har vist sig så stærkt i det forløbne halve år.

Hr. Grünbaum afviste, at man med, som han sagde, gammeldags finanspolitiske midler kunne løse de økonomiske problemer. Jeg kan ikke forstå det på anden måde, end at hr. Grünbaum i virkeligheden med det ordvalg efterlyste et indkomstpolitisk indgreb, som hans parti dog i øvrigt har taget afstand fra. Jeg kan ikke få megen mening i på den ene side at forkaste virkningen af finanspolitiske indgreb, fordi de nedsætter opsparingen og fører til længsel og pres, uro på arbejdsmarkedet osv., og samtidig at forkaste en indkomstpolitisk løsning. Når hr. Grünbaum taler om psykologi, er der for det første dertil at sige, at et underskud på betalingsbalancen i hvert fald ikke har meget med psykologi at gøre, og jeg kan ikke se, at man med psykologi kan trylle et underskud på betalingsbalancen ud af verden. Jeg kan kun forstå det på den måde, at det i virkeligheden var indkomstpolitiske indgreb, der skulle til, og derfor bliver det spørgsmål tilbage: hvorfor afviser man det så? Det minder lidt om den recept, en klog mand bruger, der vil kurere alvorlige sygdomme med anvendt psykologi uden i øvrigt at motivere, hvorledes behandlingsmetoden skal kunne føre til de ønskede resultater.

Det, der blev tilbage efter hr. Grünbaums indlæg, var jo også dette, at der intet alternativ var; der var intet forsøg på at pege på, hvorledes disse ting skulle være grebet an, men der var en efterlysning af psykologi. Jeg ved ikke, om man kunne erstatte en udskrivningsprocent med en eller anden psykologisk størrelse; det kunne jo være interessant, hvis det kunne lade sig gøre, men indtil videre, indtil vi har sådanne mirakelkure, må vi andre altså holde os til den viden, vi så nogenlunde har.

Der er som sagt ikke tale om nogen statsfinansiell begrundelse, og derfor er det heller ikke usagligt på dette tidspunkt at fastsætte udskrivningsprocenten. Når man fastsætter udskrivningsprocenten til 91 i forbindelse med ekstraopkrævning af 1 pct. i folkepensionsbidrag, er dette et udtryk for, at man ikke ønsker, at der via de direkte skatter skal tilflyde den indenlandske efterspørgsel i det kommende år en ekstra stimulans; det er, hvad det er udtryk for. Vi ser ikke i den økonomiske udvikling noget tegn på, at det vil være muligt til næste år i forhold til i år at stimulere den indenlandske efterspørgsel via de direkte skatter, og dette er derfor ikke usagligt. Jeg er ganske klar over, at man kan vende og dreje de statsfinansielle tal, og det må man så gøre for mig, men når man skal vurdere de økonomiske virkninger, må man gøre det i forhold til det nuværende skatteniveau og vurdere, om man tror, der til næste år bliver mulighed for at bære en ekstra stimulans.

Der har i udvalget igen været en diskussion om det rette tidspunkt for fastsættelse af udskrivningsprocenten. Jeg tror ikke, det kan bestrides, at det ville være teknisk muligt, om end overordentlig besværligt, at fastsætte udskrivningsprocenten i det korte interval fra den 7. til den 10. oktober. Skønnet om den 10. oktober er ikke anfægtet, og jeg tør i hvert fald ikke påtage mig at anfægte det skøn, der her ligger til grund; det har socialdemokratiet for så vidt heller ikke gjort. Tilbage bliver så den mulighed, at man i det korte interval fra den 7. til den

[Niels Hølvæg Petersen.]

10. oktober, hvor man jo i øvrigt har debat om åbningstalen, også kunne gennemføre en udskrivningsprocent. Det ville være besværligt, men det kunne teknisk lade sig gøre, det er ikke blevet bestridt.

Men jeg savner en regulær begrundelse for at fastsætte udskrivningsprocenten på det tidspunkt og med de besværligheder, det ville give. Der er ikke i det økonomiske billede i øjeblikket udsigt til, at man kan komme lavere ned med udskrivningsprocenten, og det må jo være meningen med ønsket om en udsættelse. Jeg går ud fra, at det ikke er for at overveje en forøgelse af udskrivningsprocenten, at man ønsker en udsættelse. Vi ønsker ikke at bidrage til falske forhåbninger om, at udskrivningsprocenten kan blive lavere end de 91; det ville blive det uundgåelige resultat, hvis folketetinget nu slipper denne sag og lader den køre videre.

Vil vi til september have en væsentlig større viden om den økonomiske udvikling i 1971? Jeg er tilbøjelig til at tro, at det vil vi ikke, jeg tvivler i hvert fald meget stærkt på det; men vi vil selvfølgelig kunne vende tilbage til den diskussion i september. Men heller ikke til september har man endnu et helt års erfaringer med kildeskatten — med den usikkerhed, det nødvendigvis må give for administrationen og dermed også for vore skøn over den økonomiske påvirkning, der flyder af kildeskattesystemet.

Det må også holdes i erindring, at der stadig væk bliver tale om et skøn langt frem i tiden, selv om udskrivningsprocenten fastsættes på et senere tidspunkt; det bliver stadig væk et skøn over udviklingen for det kommende år, for 1971, det bliver — for nu at blive i hr. Grünbaums ordvalg — stadig væk skydeteltet og den teknik, man til en vis grad må anvende også til september, efter min vurdering i lige så høj grad som i dag. Det er, som jeg har sagt, ikke teknisk umuligt at vente med fastsættelse af udskrivningsprocenten; det er derfor heller ikke teknisk umuligt at foretage en senere justering, hvis der skulle ske helt uventede begivenheder. Det radikale venstre er indstillet på, hvis det viser sig at være påkrævet, at man i skatteudvalget kan se på sagen, kan se på, om der er indtrådt en sådan udvikling, at det virkelig er berettiget at foretage

en justering, som i så fald teknisk kan gennemføres.

Socialdemokratiet anlægger som sagt en anden vurdering, og det tager vi til efterretning. Man siger, at vi ikke kan træffe beslutningen nu, og resultatet af dette er, at socialdemokratiet står uden et standpunkt om, hvor udskrivningsprocenten skal ligge. Man har vundet sig en frist, man har vundet en frist til at gøre op med sig selv, om man igen i det kommende år vil foretage et underbud i forhold til regeringens skattepolitik, eller om man ikke vil. Om man skulle dømme fra det, der skete sidste år, hvor oppositionen i sit skøn lå 13 pct. under, hvad regeringen skønnede, så skulle vi altså i år måtte antage, at socialdemokratiet til september lander et eller andet sted mellem 75 og 78 pct.; det bliver spændende.

Der har atter i udvalget været en diskussion om B-skatteyderne. Jeg er tilfreds med finansministerens tilsagn om, at man vil opfordre til i det omfang, det er gør ligt, at sammenholde 1969-selvangivelserne med de foreløbige skatteindbetalinger. Det er klart, at det kan føre til en belastning for kommunerne, hvis dette pålægges dem som en generel forpligtelse; men som en mulighed, som noget, kommunerne skal være opmærksom på, mener jeg det er et rigtigt skridt.

Om nedsættelsen til 91 pct. vil jeg i øvrigt sige, at den betyder, selv om der samtidig kommer 1 pct. på i folkepensionsbidrag, mere luft under skatteloftet, især når den sammenholdes med den betydelige udligning i de kommunale skatteniveauer, som samtidig sker. Man kan altså i hvert fald foreløbig konstatere, at skatteloftets virkning har været den, at folketetinget anstrenger sig for ved den øvrige lovgivning at indrette skatteudskrivningen på en sådan måde, at skatteloftet rent faktisk ikke får virkninger. Det var den side af skatteloftet, som jeg i sin tid fremhævede, da vi diskuterede det, og jeg ser i det, der her er sket, en bekræftelse på, at således virker skatteloftet i praksis.

Jeg vil videre pege på, at når der gennemføres den betydelige udligning imellem mere velstående og mindre velstående kommuner, sker der rent faktisk samtidig en forøgelse af progressionen i den samlede beskatning. Det er det store indkomstgrundlag, som findes i

[Niels Helveg Petersen.]

de kommuner, der skal udsættes for en noget hårdere beskatning, som flyttes til fordel for skatteydere med mindre indkomst.

Jeg er tilfreds med denne virkning, men jeg vil sige, at når man diskuterer skattesystemets samlede progression og virkningerne af det, der gennemføres i denne omgang, må man også tage den øgede kommunale udligning med ind i billedet.

Jeg kan anbefale regeringens lovforslag.

Omman: Lad mig, medens jeg husker det, tage et par påstande ved vingebenet, som nu har været fremført her igen vedrørende den procent på 82, som socialdemokratiet og SF gik ind for forrige forår.

Ja men en procent på 82 var baseret på en noget anden praktisering af kildeskatten end den, som regeringspartierne ville gå ind for, således at også B-skatteyderne skulle betale. Diskussionen gjaldt i første række spørgsmålet om, hvorvidt hele befolkningen skulle tage del i en stramning, eller visse brede befolkningsgrupper — og ikke de dårligst aflagte — skulle kunne smøge grimen af sig. Det var det reelle i denne diskussion om de 82 pct. Nu ser man jo også, at der regnes med betydelige slutbetalinger fra B-skatteyderne, betalinger, som vil komme ind i begyndelsen af 1971, for at strafrenter kan undgås.

Men jeg tror, at billedet ville have set anderledes ud, også det økonomiske billede, også spørgsmålet om omkostningsstigninger og om længdninger og alt i den forbindelse, hvis man havde sørget for at få disse midler ind langs ad vejen i 1970. Det ville have skabt meget mere ro over det økonomiske liv, og det ville også have bidraget til, at der ikke var opstået de lønkonflikter, som er opstået.

I øvrigt er jeg da fuldstændig enig med hr. Jens Foged i hans bemærkninger om, at vi ikke kan diskutere kildeskatteprocenten her isoleret, når vi samtidig i sækken i dag har spørgsmålet om en momsforhøjelse på 2½ pct.

Jeg er også enig med den radikale ordfører i, at det ikke er statsfinansielle betragtninger, vi her kan anlægge. Vi bevæger os på et meget usikkert felt, og det er også det, der er baggrunden for, at det er uforsvarligt i dag at fastsætte udskrivningsprocenten. Så

vidt jeg kan se, kan man ikke her føre nogen realdiskussion. Det er erkendt, at man ikke ved tilstrækkeligt, at man ikke ved tilstrækkeligt til på forsvarlig måde at fastsætte udskrivningsprocenten i henhold til de økonomiske behov, der er for dens størrelse.

Vel, der er altså den forskel, at medens regeringen så åbenbart påstår, at den ved nok — ja, det må jo åbenbart være i forventning om, at dens utallige økonomiske indgreb skal virke lige så lidt i fremtiden, som de har gjort hidtil — så påstår den, at den har grundlag nok for i alle tilfælde at vælge en stram procent. Man har brug for alt, hvad man kan få, man har brug for rub og stub.

Det kan dog måske være på sin plads at nævne et par af hovedposterne inden for den økonomiske situation: bytteforholdet over for udlandet er stadig væk ikke dårligt, konjunktoren i omverdenen fortsætter i en god retning. De pågældende lande har løn- og omkostningsstigninger eller vil snart få det, som ikke er ringere end vore. Alligevel har vi fået at vide af økonomiministeren, at der næppe er chance for nogen lavere rente. Ja men det tør man vel heller ikke, for vor valutakasse er så svag, at den ikke kan tåle omplacering af valuta eller blot antydninger af kapitalflugt.

Der er i øvrigt en tvetydighed her i rentepolitikken. Alle bestræbelser i realkreditudvalget er gået ud på at tilvejebringe højere obligationskurser, dvs. en lavere rente, men hvad angår den kortere kredit over for udlandet, kan man åbenbart ikke tåle et rentefald.

Men hele det almindelige billede tyder jo ikke på, at en så kolloidal stramning for 1971 er nødvendig som den, man her lægger op til. Jeg tror, at i den filosofi, som regeringen og regeringspartierne anlægger, har man glemmt, at vi har fået nye finanspolitiske systemer ind i kraft af både moms- og kildeskatten, systemer, som virker samtidig, og som i en vis forstand er selvregulerende. Når man tager det i betragtning, er det egentlig utroligt, at man skal kunne komme ud for kraftige stramninger af et sådant omfang som de stramninger, regeringen her lægger op til.

Det argument er anført, at regeringen ikke bør vente med at fastsætte udskrivningsprocenten, for så ville udlandet måske

[Ømann.]

miste tilliden til, at Danmark ville føre en stram økonomisk politik. Jeg synes lige, man skal vende og dreje dette argument et par gange. Er det nu virkelig kommet så vidt, at vi faktisk allerede er under administration? Har regeringens økonomiske politik ført dertil, at vi ikke engang er i stand til at gøre det, der er rigtigt, nemlig til rette tid at fastsætte den rette procent?

Vi kan ikke medvirke til at fastsætte denne procent. Vi kan ikke medvirke til at gennemføre forslaget om udskrivningsprocenten. Der er grunde nok til det. Der er den tilsnigelse, der ligger i, at man nu ligesom vil overføre større beløb til proportional beskatning. Der er den samme tendens med hensyn til at overføre større beløb til kommunernes opkrævning efter en proportional skala; man foretager altså her et direkte angreb på byrdefordelingen, på skat-ternes samlede progression. Men hovedsagen for mig er, at jeg synes, det er uforvarligt af dette folketing at medvirke til fastsættelsen af en udskrivningsprocent, som man erkender man ikke har et realgrundlag for at fastsætte.

Jeg vil anbefale, at man tager skatteudvalget ind i slutningen af september og sørger for at få vedtaget udskrivningsprocenten hurtigt i begyndelsen af næste samling. På det tidspunkt vil man dog have et for-svarligere grundlag for at fastsætte den.

Sigsgaard: Der er sagt meget om tidspunktet for fastsættelsen af udskrivningsprocenten, og der er fremført mærkværdige argumenter. Jeg havde ikke tænkt mig at sige meget om det, for andre har jo sagt en del, men jeg må altså gå lidt ind på det efter hr. Niels Helveg Petersens indlæg.

Hr. Niels Helveg Petersen brugte bl. a. det argument, at han savnede en motivering for at udsætte fastsættelsen af udskrivningsprocenten, og det var jo mærkværdigt. Det, der bør motiveres, er selvfølgelig, at man skal fastsætte udskrivningsprocenten på et så tidligt tidspunkt, at den bliver fastsat med så stor usikkerhed, at flere ordførere her i dag er ude af stand til — alle er vel egentlig ude af stand dertil — realistisk at diskutere, hvad udskrivningsprocenten bør være. Det, at man fastsætter den på et så tidligt tidspunkt i forhold til den periode,

hvor den skal virke, kræver en nærmere motivering; det kræver sandelig ingen motivering at flytte fastsættelsen så nær hen imod ikrafttrædelsesdatoen som muligt. På den måde skal man ikke vende tingene på hovedet.

Over for indvendingerne om, at der er for stor usikkerhed forbundet med fastsættelsen i dag, sagde hr. Niels Helveg Petersen, at hvis der viste sig ændringer i den økonomiske situation, der kunne motivere en ændring af udskrivningsprocenten, var han da åben over for ændringer, så kunne den laves om igen. Hvor er så egentlig argumentationen henne for at fastsætte den allerede nu, hvis man alligevel skal til at lave den om i september-oktober, og hvis det teknisk kan lade sig gøre, for det lå der jo i hr. Niels Helveg Petersens bemærkninger? Så er argumentationen simpelt hen fløjet sin vej.

Lad mig dertil lægge, at man også har argumenteret for fastsættelsen nu med det argument, at skatteyderne — jeg tror, det er finansministeren, der har sagt det — vel har et krav på en vis sikkerhed; jo tidligere de ved, hvad udskrivningsprocenten vil blive, jo større mulighed har de for at fastlægge deres budgetter. Men nu har hr. Niels Helveg Petersen lige stået og sagt, at man måske vil lave den om igen til september; så er det argument også væk, så kan skatteyderne alligevel ikke med nogen sikkerhed kalkulere deres udgifter og indtægter, deres budgetter, for det kommende år. Det er besynderligt at høre, hvordan en regeringspartiordfører her kan stå og skyde de eneste to svage argumenter fuldstændig væk under sig selv, væk under regeringen, væk under regeringspartierne, så der efterhånden intet er tilbage.

Hvad kan nu begrundelsen være for dem, der vil udsætte udskrivningsprocentens fastsættelse? spurgte hr. Niels Helveg Petersen sig selv. Nu er der jo i og for sig ikke nogen, der vil udsætte den; der er nogen, der som sædvanlig vil fastsætte den på et så sent og dermed så sikkert tidspunkt som muligt. Men hr. Niels Helveg Petersen spurgte altså alligevel sig selv om det og gav selv svaret: det må jo være for at få sat udskrivningsprocenten ned. For det kan vel ikke være for at få den sat op, tilføjede han. Det er altså slet ikke gået op for hr. Niels Helveg Petersen, at hele diskussionen om tidspunk-

[Sigsgaard.]

tet for fastsættelsen af udskrivningsprocenten er ganske upolitisk, den har intet at gøre med udskrivningsprocentens størrelse, men alene med den sikkerhed, hvormed udskrivningsprocenten kan fastsættes. Det er altså i og for sig en teknokratisk diskussion, og jeg er også kun gået ind på den, fordi jeg synes, argumentationen var så svag, at det burde påpeges.

Jeg er tilhænger af udsættelsen, men jeg beklager, at spørgsmålet om tidspunktet er blevet så fremherskende i debatten, som det har været, og dér må jeg nok sige, at hr. Grünbaum har en væsentlig del af ansvaret — nu også hr. Ømann. Selvfølgelig kan man dog ikke give dem ansvaret, når TV-avisens referat af folketingets første behandling af forslaget om udskrivningsprocenten — og det er dog en vigtig lov, det er dog en, der kan mærkes for os alle sammen — indskrænkede sig til alene at sige, at diskussionen drejede sig om tidspunktet for fastsættelsen. Punktum finale. Det er dog en ringe orientering at give folk om et af de økonomisk mest vidtrækkende forslag, vi får på et helt år. Men det blev altså resultatet af den megen snak om tidspunktet, og det er dybt beklageligt, for at referere på den måde fuldstændig at gå hen over de store diskussioner, vi har haft om, hvor høj eller hvor lav udskrivningsprocenten bør være, hvor høj eller hvor lav skatten bør være for forskellige indkomstgrupper osv., altså den økonomiske fordeling, byrdefordelingen på befolkningen — at gå så let hen over det virker direkte fordummende.

Må jeg i øvrigt sige, at forhøjelsen af folkepensionsbidraget, som jo stadig ikke er progressivt, fordi det ikke indgår i skatten, hvad der selvfølgelig ville være det eneste fornuftige, betyder, at progressionen i skattesystemet nu sættes yderligere ned — den er i forvejen for ringe. Det er mærkværdigt, at dette folkepensionsbidrag skal holdes udenfor; der er ingen, der drømmer om, at udgifterne til skolevæsenet f. eks. skal betales som en særskilt skat, at vi har én skat, der hedder statsskatten, en anden, der hedder kommuneskatten, og så har vi en tredje, der hedder skoleskatten eller hospitalsskatten, eller hvad ved jeg, det er der ingen der drømmer om. Men folkepensionsbidraget skal holdes udenfor, og det er der

ikke nogen fornuftig begrundelse for. Derimod er der nok en økonomisk begrundelse, for der er jo begrundelser for alt. Når folkepensionsbidraget holdes udenfor, betyder det, at de velstillede slipper billigere og de dårligst stillede må betale mere, og det spiller tydeligt ind, når skattestigningerne til næste år beregnes. Her har regeringen jo sat folkepensionsbidraget 1 pct. op og udskrivningsprocenten noget ned. Hvis nu indkomststigningen er 10 pct., bliver stigningen i skat plus folkepensionsbidrag hele 40 pct. for indkomster på 15.000 kr. og 25 pct. for indkomster på 20.000 kr., hvis vi skal tage det med, medens indkomster på 100.000 kr. slipper med en 12-13 pct.s stigning. Det er virkningen af det lille nummer med folkepensionsbidraget. Stigningen for den meget lille indkomst er altså hele 3 gange så stor procentvis som for den store, og det tør jeg vist godt kalde socialt.

Alene det er selvfølgelig nok til, at VS må stemme imod lovforslaget om udskrivningsprocenten, det kan regeringspartierne få lov til at køre alene med. Det er forbløffende, at man f. eks. fra radikal side, hvor man jo fra tid til anden gerne har villet være lidt social, kan gå med til en sådan underminering af progressionen i skattesystemet.

Dertil kommer, at der slet ikke i fastsættelsen her er regnet med den effektivisering af skatteligningen, som alle den ene gang efter den anden her i folketinget har stået og talt om at man vil have. Man har oven i købet sagt, at vores kontrollovgivning er helt i orden, så vi kan få effektiviseringen, når vi vil, vi skal bare have lidt mere mandskab, og vi skal have uddannet mandskabet lidt bedre. Men med alle de gode viljer og med den strålende lovgivning, som man altså mener vi har, skulle det så ikke være tænkeligt, at bare en enkelt lille milliard eller to af de mange, der holdes uden for beskatningen, kunne smutte i kassen i det kommende år? Det har man ikke regnet med, og det tyder jo på, at vi ikke skal lægge så forfærdelig megen vægt på de mange smukke ord om, at nu skal ligningen sandelig effektiviseres.

Jeg tillod mig ved første behandling at sige, at hvis man bare fik fat i et par af disse milliarder, kunne udskrivningsprocenten sættes ned til, jeg tror, det er 80 eller 82. Men det regner man åbenbart ikke med,

[Sigsgaard.]

man regner slet ikke med at få fat i mere, end man i forvejen får fat i. Det ville ske, hvis alle sejl blev sat til, og det, debatten her viser, er, at det bliver alle sejl ikke.

Dertil kommer, at afskrivningsfiduserne koster en masse penge. Jeg skelner mellem afskrivningsregler, der svarer til forældelsen af de produktionsmidler, der afskrives, og så de afskrivningsregler, der går langt derudover: afskrivninger på varelagre, på bindende kontrakt, og hvad ved jeg. Det sidste er fiduser, det er camouflerede tilskud til erhvervslivet, og det er klart, at alle disse fiduser, alle disse tilskud, reducerer skattegrundlaget og dermed sætter udskrivningsprocenten unødvendigt op for dem, der ikke kan bruge dem. VS har fremsat 5 forslag til afskaffelse af disse fiduser, og de når ikke engang at komme til første behandling her i tinget. Vi havde syntes, det var rimeligt, at man tog stilling til dem, inden man fastsatte udskrivningsprocenten. Vi kan heller ikke snakke om udskrivningsprocent, men det er af en lidt anden grund end den, socialdemokratiet og SF giver. Vi kan ikke snakke om udskrivningsprocent, så længe indkomstgrundlaget er sammensat forkert efter vores mening, så længe det i særlig grad er folk med mindre indkomster, lønarbejdere, der rammes, og så længe andre befolkningsgrupper kan benytte de fiduser, jeg lige har nævnt, plus en lang række andre.

Nu ved jeg godt, at der ikke i første omgang ville være sket noget, hvis afskrivningsreglerne var kommet til debat her og til afstemning, for regeringspartierne står jo som garanter for disse afskrivningsfiduser og vil selvfølgelig ikke tillade, at de forringes, det er dem, der holder mest på, at erhvervsvirksomhederne skal have disse tilskud ud over den afskrivning, der er rimelig, den, der er betinget i forældelse.

Det bliver altså som sædvanlig først og fremmest almindelige lønindkomster, der igen må holde for, og det vil vi selvfølgelig ikke være med til. Det kan næppe komme som en overraskelse for nogen, når jeg siger, at vi vil stemme mod udskrivningsprocenten, som den her er foreslået.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg tør måske takke alle ærede ordførere for den venlige behandling af lovforslaget om sø-

mandsbeskatningen. Der var ingen af ordførerne, der gjorde bemærkninger om det, og deri lægger jeg, at man ser ret velvilligt på lovforslaget.

Det samme gælder vel ikke helt lovforslaget om udskrivningsprocenten, hvilket naturligvis er mere naturligt. Men de ordførere, der har vendt sig mod dette lovforslag, ville vel, går jeg ud fra, i og for sig også ønske andre ændringer i sømandsskatteloven eller i hvert fald denne lovgivning udskudt, indtil udskrivningsprocenten er vedtaget.

Med hensyn til finansplanen, der er forelagt for udvalget, spørger hr. Grünbaum mig, om jeg tror på, at den nu vil holde hele 1971-72 igennem. Det kan måske lyde vældig dumt, når jeg siger, at det tror jeg ikke; jeg vil ikke på nogen måde sige, at nu har vi her i maj måned i år lagt en finansplan for 1971-72, som ikke vil differere fra det endelige resultat med op imod 10 pct. på alle de poster, der står i den. Jeg tror, alle vil kunne forstå, at det ville være dumt, hvis jeg sagde det. Jeg tror også, jeg har sagt i udvalget, at den er bygget på de forudsætninger, vi har i dag, på de skøn, vi kan arbejde med i dag over udgiftsudviklingen, over indtægtsudviklingen. Vi har gjort rede for forudsætningerne for disse skøn, og ændres disse forudsætninger blot noget, som f. eks. indkomststigninger og forbrugsstigninger i samfundet, så ændres jo også vigtige dele af finansplanen for 1971-72.

Vi må derfor i en moderne budgetpolitik leve med dette, at hvis den skal være nogenlunde à jour, kræver den bestandige revisioner. Så kan man naturligvis more sig over, at man med et halvt års mellemrum reviderer skønnet over overskuddet, det kan være meget sjovt; men hvad skal man gøre; hvis vi hele tiden skal være nogenlunde à jour med budgetudviklingen, med udgifts- og indtægtsudviklingen for statens vedkommende, andet end at meddele, så snart vi ved noget, folketinget eller finansudvalget, hvad nye skøn efter vor opfattelse medfører af konsekvenser og af løbende overskud på statsfinanserne. Jeg vil endda sige, at jeg arbejder for, at vi skal være endnu mere præcise og hurtige med hensyn til at kunne udarbejde løbende oversigter over statsfinanserne inden for finansåret. Jeg håber, at vi igennem et moderne EDB-system kan nå frem dertil, at statens regnskabsføring og

[Finansministeren.]

bogholderi kan centraliseres, således at vi på et hvilket som helst tidspunkt ved, hvor stort et forbrug der er foregået på de enkelte konti. Det skulle ikke være uoverkommeligt, når man ser, hvordan man i mange virksomheder har centraliseret EDB-økonomisk styring, at man også har det for statsfinansernes vedkommende. Jeg gør opmærksom på, at en sådan rationalisering ville kunne bidrage meget væsentligt til at nedsætte antallet af regnskabsførere og bogholderer rundt omkring i de hundredtusinder af institutioner, hvis vi hele tiden dag for dag vidste, hvordan pengeforbruget var på hver enkelt konto.

Hr. Grünbaum tog sit udgangspunkt i denne finansplan og sagde: hvad er det egentlig, der er ændret i regeringens skøn, sådan at vi nu skal vedtage en momsforhøjelse? Hvad er egentlig ændret? Jeg ved godt, at han rettede spørgsmålet til økonomiministeren, og økonomiministeren vil svare bagefter, men jeg vil gerne gøre min egen betragtning gældende. Hr. Grünbaum siger: der er kun sket det, at dyrtidsportionerne i juli sikkert bliver to efter julipristallet, hvor man havde regnet med én. Hvad er der ellers sket? Hertil vil jeg sige, at der er for det første sket det, at højkonjunkturerne har vist sig at være mere langvarig, end man regnede med ved begyndelsen af dette år, og aktiviteten har været kraftigere i forsommeren, end man forventede det i vinter. Vi har i slutningen af april måned oplevet at være kommet ned på en arbejdsløshedsprocent på 1,4 her i landet, og det vil sige, at vi praktisk talt ved indgangen til sommeren, i forårs månederne, næsten ingen arbejdsløshed har. Dette er en stor fordel, men det giver os naturligvis også økonomisk-politiske forpligtelser til at undgå, at vores konkurrenceevne svækkes stærkt, og derfor må vi foretage en kontraktion, som kan dæmpe efterspørgslen. Jeg ved godt, at hr. Grünbaum siger: ja men denne kontraktive virkning af finanspolitikken er praktisk talt ikke til stede, for det, vi vil få, er længdning.

Med denne bemærkning brød hr. Grünbaum staven over 14 års socialdemokratisk finanspolitik. Han sagde faktisk med denne bemærkning, at han ikke tror på finanspolitikken — det bliver bare til længdning, altså til kompensation på den ene

eller den anden måde. Nu er det jo meningen med finanspolitikken at dæmpe efterspørgslen så stærkt, at der ikke bliver mulighed for denne kompensation. Om finanspolitikken har opnået sin kontraktive virkning, beror vel på, om det har vist sig, at efterspørgslen er faldet, således at man ikke kan sætte ind med den længdning, som hr. Grünbaum omtalte.

Hr. Grünbaum sagde, at vi lige havde sagt til arbejdsmarkedets parter, at en pristalsportion kun var 5 øre, og det fremgår af finansplanen, at staten får et overskud på hver pristalsportion, der udbetales — ja, det gør vi i kraft af kildeskattesystemet, det er givet, at vi får mere ind, end vi giver ud for hver pristalsportion — og så, siger hr. Grünbaum, er der jo ikke noget problem, staten tjener jo på pristalsportionerne, og det hele er kun et problem om 5 øre, det har man selv sagt. Jeg nægter at tro på, at hr. Grünbaum ikke selv kan se, at der er andre problemer i forbindelse med en dyrtidsportions udbetaling end statsfinansielle og en femøre i timen. Jeg nægter at tro på, at hr. Grünbaum ikke er fuldt vidende om, at den udbetaling, der faktisk skal finde sted ude i erhvervslivet, er 22 øre pr. arbejdstime, men at de 5 øre er realværdien, når kildeskatten er trukket fra, og der er taget hensyn til de prisstigninger, som de 22 øre foranlediger. Jeg tror udmærket, hr. Grünbaum kender denne sammenhæng. Og hr. Grünbaum ved godt, at det, der er vor bestræbelse med denne politik, er at neutralisere i hvert fald i erhvervslivet virkningen af den anden dyrtidsportion, som jo ikke er 5 øre, men 22 øre i timen, for det er det, der skal udbetales rent faktisk og udredes af virksomhederne, og det er det, man skal belaste prisniveauet, både eksportpriserne og priserne herhjemme, med. Det er det, vi vil forsøge at hindre, og der er altså ikke tale om, at vi giver tilskud til arbejdsgiverne, men der er tale om, at vi forsøger at bremse den omkostningsstigning, som den anden dyrtidsportion ville medføre.

Hr. Grünbaum ved sikkert også, at hverken momsforhøjelsen eller udskrivningsprocenten fra vor side på noget tidspunkt er begrundet med hensynet til statsfinanserne, men alene med samfundsøkonomiske hensyn. Vi kan ikke bære på et tidspunkt, hvor der er gode eksportkonjunkturer og vi har et betalingsbalanceunderskud, at ødelægge

[Finansministeren.]

vore eksportkonjunkturer ved indenlandske omkostningsstigninger, som løber løbsk for os, og som medfører, at eksporten ikke kan klare sig. Det kan vi ikke være bekendt. Vi kan ikke være det bekendt over for de mennesker, hvis beskæftigelse er afhængig af eksportkonjunkturerne, vi kan ikke være det bekendt over for de forbrugere, hvis levestandard er afhængig af prisniveauet herhjemme, og derfor må vi føre den politik, vi gør.

Så spørger hr. Grünbaum — og det er jo hans hovedsynspunkt med hensyn til forslaget om udskrivningsprocenten, for det, han sagde tidligere, var jo snarere vendt mod momsforhøjelsen, mod de ekstra statsindtægter, der skal komme — hvorfor skal udskrivningsprocenten vedtages nu? Vi drøftede det ved første behandling, vi har drøftet det i udvalget, og jeg vil gerne give en redegørelse så kort, som jeg kan, derfor.

Det har i alle de år, vi har arbejdet med kildeskatteforslag i folketinget — og disse forslag var jo ikke foranlediget af de tre nuværende regeringspartier — været en given ting, og både Poul Hansens kildeskatteforslag og hr. Grünbaums kildeskatteforslag fra 1967 byggede på dette: at man fastsatte udskrivningsprocenten om foråret, at man havde den klar, således at systemet kunne køre til efteråret, hvor kortene og trækprocenterne osv. skal gøres bekendt for befolkningen. Vi vidste det altså alle sammen, da kildeskatteordningen blev vedtaget. I fjor, da man første gang skulle fastsætte udskrivningsprocenten, gjorde man det den 13. maj 1969 ved et ændringsforslag fra den daværende fungerende finansminister til det udvalg, der behandlede udskrivningsloven, og det blev vedtaget her i tinget den 13. juni. Der var ikke på det tidspunkt nogen, der sagde: ja men det kan vi udskyde. Den diskussion var slet ikke oppe i fjor. Man erkendte, at det måtte vi gøre inden folketingets sommerferie for at få kildeskattesystemet til at køre eller i hvert fald, for at man kunne sige, at nu havde folketinget gjort, hvad det skulle gøre i forbindelse med kildeskattesystemet. Dengang var socialdemokratiet ikke inde på, at det var usagligt og uforsvarligt at fastsætte udskrivningsprocenten før sommerferien. Dengang var socialdemokratiet inde på, at man i stedet

skulle fastsætte procenten til 82, da følte man sig overbevist om, at vi kunne nøjes med 82 pct. i udskrivning mod 95, som regeringspartierne og regeringen foreslog.

Den sikkerhed, man havde på det tidspunkt, har man altså ikke i dag, og hr. Grünbaum sagde: jeg vil slet ikke diskutere procenten. Det gør selvfølgelig en debat om dette lovforslag forholdsvis formålsløs, da lovforslaget kun indeholder selve procenten. Det gør, at vi kommer til at stå og diskutere alt muligt andet, nemlig procedurespørgsmål og alt sådan noget. Men hvorfor havde man ikke den indvending imod de 82 pct. i fjor? Hvorfor var man i stand til i fjor at foreslå en udskrivningsprocent på 82? Og hvis man så i dag ville sige: ja men vi har lært af i fjor, vi har lært, at det var forkert af os at sige 82 i maj 1969, det var selvfølgelig forkert, det kan vi godt se nu — ja, så var det dog en erkendelse, så var det da noget, vi kunne tage som udtryk for, at man erkendte, at det ville være bedre at vente. Men jeg tror, at hvis vi skal vente og have rimelig tid til fastsættelse af udskrivningsprocenten, så kræver det faktisk enten, at vi når så langt frem med vort EDB-system og med kildeskattesystemet, at vi har en længere arbejdsmulighed i oktober til det, eller at folketinget omlægger sin arbejdsperiode, og det vil jeg gerne sige igen og igen: det er ikke kildeskattesystemets skyld, at folketinget holder ferie i juni, juli, august og september. Folketinget skal efter grundloven mødes den første tirsdag i oktober, og så længe kildeskatteeksperterne siger, at den 10. oktober er ultimofristen for fastsættelse af udskrivningsprocenten, kan vi alle se, at så bliver der overordentlig lidt tid til en virkelig tilbundsgående drøftelse af udskrivningsprocenten. Hvis man kunne tænke sig, at folketinget lagde sit arbejde således til rette, at man i fremtidige år — og det kan jo overvejes i folketinget — holdt sin friperiode på et tidligere tidspunkt og i stedet for tog en samling i september måned, hvor man drøftede de økonomiske problemer, der er forbundet med udskrivningsprocentens fastsættelse, ja, så ville det måske være en rigtigere arbejdsform. Men med den arbejdsform, folketinget har valgt, tror jeg, man må indstille sig på, at vi ligesom i fjor må gøre os færdig med denne vedtagelse, inden folketingets arbejdsperiode slutter. Det

[Finansministeren.]

kunne man altså i fjor, og socialdemokratiet var i stand til at stille ændringsforslag om 82 pct. i fjor.

Jeg vil også gerne sige med hensyn til denne argumentation, at i begyndelsen af april, tror jeg det var, luftede vi tanken om, at man eventuelt kunne fastsætte udskrivningsprocenten i en ekstraordinær samling i september, vi var inde på en drøftelse af det, og det stod i bladene, men hvad var reaktionen? Reaktionen var den, at oppositionens førstemand, socialdemokratiets formand, erklærede, at det var et tegn på, at regeringen ville have efterårsvalg, dette, at man ikke kunne enes om udskrivningsprocenten, var tegn på, at regeringen ville have efterårsvalg. Sådan læste hr. J. O. Krag det, og det vil altså sige, at et i og for sigligt synspunkt straks blev vendt til diskussion om, at regeringen ikke kunne enes, og at det derfor ville ende med et efterårsvalg, inden udskrivningsprocenten skulle fastsættes.

Jeg vil også her sige, at for mig er systemet ikke tilfredsstillende. Kunne vi enes så langt, at vi var klar over, at vi skulle lave dette system om til næste år, ville dog noget være vundet, men jeg mener, at systemet bygger på den forudsætning og har gjort det hele tiden, at vi vedtog udskrivningsprocenten inden sommerferien. Man gjorde det i fjor uden at diskutere proceduren, man gjorde det endda med så megen viden, at man mente, at man kunne stille et ændringsforslag om 82 pct. Men jeg vil gerne holde helt uden for diskussionen spørgsmålet om, hvorvidt det giver mere eller mindre tillid eller mistillid til kronen, om vi fastsætter udskrivningsprocenten nu eller til efteråret. Det er med det ligesom med det, som hr. Ømann var inde på, spørgsmålet om udlændets syn på os, jeg forstod også, at hr. Ømann var enig med mig i, at det ikke er noget, der kan eller skal indgå i disse overvejelser.

Men jeg deltager altså gerne i en overvejelse af, om vi i fremtiden kan ændre kildeskatte-systemet eller eventuelt folketingets arbejdsperiode, således at vi får bedre mu-

ligheder for at fastsætte denne udskrivningsprocent til rette tid.

Hr. Grünbaum sagde i øvrigt, at kildeskatten har givet anledning til lønglidning. Jeg noterede mig det med stor interesse, for jeg kan erindre, at vi engang har fremført det fra den daværende oppositions side, hvor det blev helt tilbagevist som noget snak, noget sludder. Det har det altså ikke været. En af de svagheder, der er i kildeskatte-systemet, er utvivlsomt, at det psykologisk virker på den måde, at der bliver mindre i lønningsposen, og at man derfor gerne vil se denne lønningspose fyldt igen.

Ud fra dette lønglidningssynspunkt tog hr. Grünbaum anledning til i det hele taget, som jeg har sagt, at bryde staven over finanspolitikken og sige, at de finanspolitiske midler ikke duer, fordi der kommer lønglidning i stedet for. Nu kunne det være interessant, som også andre ærede ordførere har gjort opmærksom på, at få at vide: hvad vil socialdemokratiet? Vil man have en yderligere kreditstramning, hvis man ikke vil have finanspolitik? Vil man have, at kreditpolitikken skal anvendes mere? Jeg tror ikke, der er praktiske muligheder for det. Jeg tror ikke, der i virkeligheden er nogen, der vil gå ind for det. Den tredje mulighed, indkomstpolitikken, er det den, man ønsker skal være det eneste bærende i den økonomiske politik herhjemme? Eller må man erkende, at man igennem 14 år har forsøgt at føre finanspolitik, jeg erkender uden noget synderlig godt resultat, men at man fortsat må bruge de finanspolitiske midler? Jeg tror, det vil være rigtigt at erkende, at ingen regering med det betalingsbalanceunderskud, vi har, kan komme uden om finanspolitikken. Om man så anvender den mere eller mindre talentfuldt, om det var andre afgifter, der skulle holde for end dem, man har foreslået, kan naturligvis drøftes. Men om selve hovedsynspunktet, at en finanspolitisk stramning er nødvendig med det store betalingsbalanceunderskud, også en stramning i forhold til det, der er lagt til rette for finansåret, derom tror jeg ikke der

[Finansministeren.]

behøvede at være uenighed i dette høje ting. Ja, jeg har med disse bemærkninger forsøgt at besvare hr. Grünbaums spørgsmål.

Hr. Ømanns bemærkninger var et ekko af hr. Grünbaums, og et ekko diskuterer man ikke med, for det får man ikke så forfærdelig meget ud af.

Jeg vil gerne sige, at jeg ikke forstår, at hr. Ømann mener, det er uforsvarligt at fastsætte udskrivningsprocenten i dag. Jeg er naturligvis klar over, at hvis det viser sig, at det økonomiske forløb ændrer sig i sommerens løb, må en regering have ret til, som også hr. Niels Helveg Petersen sagde det, at henvende sig til det skatteudvalg, der bliver siddende sommeren igennem, og bede om, at det bliver indkaldt, således at vi kan drøfte med skatteudvalget, om der er grund til at ændre nogen af de afgørelser, der træffes her forud for folketingets ferie. Enhver regering må da føle det nødvendigt at drøfte det med folketingets udvalg, hvis der sker en udvikling, som ændrer de faktorer væsentligt, på grundlag af hvilke vi i dag træffer vore beslutninger.

Jeg skal ikke gøre flere bemærkninger ved denne lejlighed. Der bliver jo rigelig lejlighed endnu en tid til at drøfte økonomisk politik i det høje ting.

Økonomiministeren (Nyboe Andersen):

Hr. Grünbaum hævdede, at jeg gentagne gange havde forsikret folketinget om, at der ikke var behov for nogen yderligere stramning. For at undgå mytedannelse vil jeg gerne sige, at jeg faktisk ikke ved, hvad hr. Grünbaum dér hentyder til. Jeg har deltaget i alle de større økonomiske debatter her i tinget det sidste halve år, og jeg har hver eneste gang sagt det modsatte af, hvad hr. Grünbaum siger, nemlig at der ikke var mulighed for nogen lempelse i finanspolitikken eller i den økonomiske politik i det hele taget. Det er mig ikke bevidst, at jeg nogen sinde skulle have sagt noget, der kan fortolkes således, at jeg tænkte mig, at der ikke senere på året kunne blive brug for en stramning, så det vil interessere mig at få at vide præcis, hvad det egentlig er, hr. Grünbaum her sigter til.

Der blev spurgt, hvad det er, der er sket i den senere tid, som kan motivere de forslag, som vi drøfter i dag. For det første er der sket det, at den stramning af den økonomi-

ske politik, som finans- og pengepolitikken er udtryk for, er slået noget langsommere igennem, end vi for nogle måneder siden ventede. Det er ikke, tror jeg, noget specielt eller alene et dansk fænomen. Jeg fik under OECD-mødet i Paris i forrige uge et stærkt indtryk af, at man i andre europæiske lande oplever noget af det samme. Det kan bl. a. hænge sammen med, at inflationsforventningerne er stærkere, end de har været før i tiden, og at folks ønske om at opretholde deres forbrug og erhvervslivets ønsker om at holde deres investeringer i gang derfor er forholdsvis stærkere end før. Det kan også hænge sammen med, at man i et mere velstående samfund har større muligheder for at virkeliggøre disse ønsker.

Men for Danmarks specielle vedkommende er der jo i de sidste måneder yderligere sket det, at prisstigningerne er blevet forstærket, og at der er opstået en alvorlig risiko for, at den anden dyrtidsportion bliver udløst gennem julipristallet. Jeg vil gerne sige, at det er ikke noget, nogen kan have haft en klar mening om før for forholdsvis nylig. Det var først med offentliggørelsen af februar måneds prisindeks henimod 1. april, at den første klare indikation kom af, at der kunne blive en alvorlig risiko for den anden dyrtidsportion efter julipristallet, og det blev yderligere understreget og bekræftet ved offentliggørelsen af marts måneds prisindeks i slutningen af april måned.

Det var et led i baggrunden for statsministerens oplæg af 30. april. Dette oplæg var et forsøg på at supplere de traditionelle finans- og pengepolitiske midler med en ny politik, der sigtede direkte mod at begrænse omkostningsstigningerne for erhvervslivet. Når nu hr. Grünbaum er så skeptisk over for virkningen af den finanspolitik, han selv som finansminister har ført i nogle år, ja, så havde der unægtelig været en lejlighed til under debatten om dette oplæg fra regeringens side for socialdemokratiet at gå ind i en seriøs drøftelse af, om der her var muligheder for at forny den økonomiske politik på en sådan måde, at man kunne få et mere tilfredsstillende samlet resultat af vor politik og dermed en mere tilfredsstillende udvikling af vor samfundsøkonomi.

Men da vi mødte en total afvisning både på den faglige front og på den politiske, måtte det være vort mål at forsøge at fast-

[Økonomiministeren.]

holde en omkostningsdæmpning over for de virkninger på omkostningsniveauet, som udløsningen af den anden dyrtidsportion i givet fald ville medføre.

I denne forbindelse er der dels spørgsmålet om selve den omkostningsstigning, som udløsningen af en dyrtidsportion betyder, og som jo er de af finansministeren nævnte 22 øre for en almindelig dyrtidsportion, og dernæst er der spørgsmålet om at forhindre den øgede forbrugsmulighed, som udbetalingen af portionen som indkomst medfører. Det har jo ikke at gøre med de 5 øre, som hr. Grünbaum drog frem, og som er den reale fordel, der bliver tilbage for lønmodtagerne, efter at priserne er steget som følge af udbetalingen af de 22 øre. Det er jo sådan, at det, som lønmodtagerne kan disponere over, kan give ud, er de 22 øre minus kilde-skatte, det vil sige 13-14 øre og for de højere lønmodtagere et større beløb. Det er klart, at det ville betyde et større forbrug, en større import og øget prisstigning, og det må være naturligt for regeringen at forsøge at dæmpe den udvikling; det er jo netop et udtryk for et forsøg på at supplere en traditionel finanspolitik med mindre traditionelle midler og at bruge finanspolitikken på en fleksibel måde tilpasset efter ændringer i forholdene.

Jeg havde indtryk af, at hr. Grünbaum var enig i, at der var noget galt med økonomien, og at der skal rettes på tingene på et eller andet tidspunkt. Jeg må konstatere, at dette tidspunkt altså i hvert tilfælde ikke er nu. Det har det ikke været i den tid, socialdemokratiet har været i opposition, og man kan efterhånden frygte for, at det ikke bliver det i den tid, socialdemokratiet fortsat vil være i opposition.

Grünbaum: For at begynde med det sidste må jeg sige, at jeg beklager, at økonomiministeren nu afviser, at han skulle have givet udtryk for, at den stramning, der allerede var gennemført, måtte være tilstrækkelig til, at man kunne klare det problem, man mente at skulle klare med stramningen — jeg tænker altså særlig på valutabalancen. Jeg har i hvert fald for nylig hørt økonomiministeren i en radioudsendelse, der hedder „Økonomien bag politikken“, sige — sådan har jeg opfattet det — at der ikke var brug

for nogen yderligere stramning. Han gik endda så vidt, at han sagde, at det var ikke engang det store valutaunderskud i april, der havde fået regeringen til at gå ind i spørgsmålet om indkrævning af dyrtidsportionerne. Han lagde megen vægt på at fremhæve, at det var ud fra et langtidspolitisk synspunkt, man nu tog det op, hvad jeg også har erklæret mig enig med økonomiministeren i under første behandling. Jeg deler fuldstændig den opfattelse, at der på hele det område er behov for langtidspolitik af forskellig art, som vi ikke skal diskutere nu. Det kan være både indkomstpolitik og strukturpolitik, det kan være investeringspolitik, det kan være spørgsmål om opsparring og meget andet, hele kapitalmarkedets udvikling osv. Det skal vi vel ikke ind på i dag, men jeg er enig i, at der er behov for en langtidspolitik, for det er slet ikke problemer, vi kan klare alene med en finanspolitik. Det er nemlig også det, der er mit hovedsynspunkt. Jeg tror; det er en alt for ensidig og gammeldags indstilling, at er der noget i vejen med valutabalancen, så skal man bare stramme til med pengepolitik og finanspolitik.

Det er jo den diskussion, vi skal have, og som vi måske kan få senere, om det er rigtigt at blive ved med at fare frem med den skarpe finanspolitik. Den del af diskussionen vil jeg gerne tage her i dag, for den mener jeg nemlig er nødvendig. Det er jo ikke rigtigt at sige, at nu ser man, hvordan Grünbaum opgiver finanspolitikken og socialdemokratiet opgiver finanspolitikken. Herregud, det er jo den sædvanlige måde at diskutere på: når man ikke kan klare en diskussion, kan man altid påstå noget, der ikke er sagt. Det, jeg har sagt, er, at den stramning, man har gennemført, er for voldsom. Og min påstand i dag i forbindelse med momsens er, at man ikke får de resultater ud af forhøjelsen, som man vil have. Jeg har sagt det i udvalget — dér har vi jo haft hele denne diskussion også med økonomiministeren — og jeg vil godt gentage det her, det synspunkt, at en forhøjelse af momsens på nuværende tidspunkt, hvor skattniveauet er lagt deroppe, hvor det er, vel snarere vil føre til en nedgang i opsparringen end til den stramning, man gerne vil have forbruget. Jeg sagde det for resten også ved første behandling: at folk selv gennemfører de

[Grünbaum.]

kompensationer, de vil have, og som det offentlige altså ikke kommer med; det gør de selv. Derfor tror jeg ikke, at man får de virkninger hverken på forbruget eller på anden måde. Jeg tror endda, man kan gå videre og sige, at ud over den virkning, jeg her har omtalt, kommer der en yderligere negativ, altså uheldig, virkning, nemlig derved at man løber en betydelig risiko for at sætte en lønbevægelse i gang. Hvordan vil man reagere ude på arbejdspladserne? Nu er det ikke mit område, derfor skal jeg ikke gå så meget ind på det, men det hører dog med i den økonomiske politik. Hvordan vil man reagere? Man kan jo ikke forestille sig, at det sådan er aflukkede båse, hvor det ene ikke har indflydelse på det andet. Det er også det, jeg mener med det psykologiske.

Det er jo ikke rigtigt, som det er sagt — jeg tror, det var hr. Niels Helveg Petersen, der var inde på det — at valutabalancen har ikke noget med psykologi at gøre. Det har den da i allerhøjeste grad. Den har da noget med hele det økonomiske forløb at gøre, den har da noget med lønudvikling og prisudvikling og meget andet at gøre. Hvordan reagerer folk over for de forskellige ting? Det har skam i høj grad noget med psykologi at gøre. Men det er det, man ikke rigtig har villet erkende i mange år, at der er psykologi i alle disse problemer. Derved kommer man jo ind på indkomstpolitikken, hvor man tidligere kun har villet tale om lønpolitik og troet, at man kunne sige til lønmodtagerne: I skal bare holde jer tilbage, så går det hele af sig selv. Det er jo en teori, der i mange år har optrådt meget håndfast inden for nationaløkonomien, fordi man ikke har villet tage tilstrækkeligt hensyn til, at der er en række psykologiske faktorer, der spiller ind, og som man også må tage hensyn til, selv om det ikke rigtig passer efter lærebøgerne. Hvordan reagerer folk ude på arbejdspladserne, når der sker det og det og det? Hvordan reagerer de på en offentlig debat om disse ting? Det er skam meget, meget vigtigt at være klar over, at disse ting spiller ind, for først når man er klar over det, kan man begynde at overveje en anden og mere rimelig økonomisk politik. Det er altså mit hovedsynspunkt. Det er slet ikke noget nyt for os, det har vi jo diskuteret i — jeg var lige ved at sige 40 år.

Det har vi ikke, men 30 år i hvert fald, og jeg har da selv allerede i 1946 meget klart taget standpunkt for en indkomstpolitik. Men det er altså forkert deraf at slutte, at nu forkaster vi al finanspolitik, og nu forkaster vi 14 års socialdemokratisk finanspolitik. Det har jo ikke noget med virkeligheden at gøre. Vi forkaster en forkert måde at drive finanspolitik på. Og det er ikke et spørgsmål om principper, det er et spørgsmål om at få lagt finanspolitikken rigtigt an. Man kan jo ikke finde nogen steder i lærebøger, hvordan man skal gøre det. Det drejer sig om en samlet afvejning af, hvad de forskellige instrumenter kan bruges til, og hvor stærkt man kan gå ind på de forskellige områder. Og dér er vi altså helt uenige, afgørende uenige, med regeringen, dette være også sagt til regeringspartierne ordførere. Det kan ikke nytte noget, at man bliver ved med dette med, at socialdemokratiet fører ansvarsløs politik. Vi har ikke på et eneste område nægtet at være med til at dække udgiftsstigningerne på statsbudgettet. Man kan ikke pege på et eneste felt. Det, vi har diskuteret, er finanspolitikken.

Spørgsmålet er, i hvilken grad der skal være overdækning ud over dækningen af udgifterne. Det må vi da have lov til at have en anden mening om end regeringen, uden at man kan sige, at det er ansvarsløs politik. Vi kan jo klart se den udvikling, der har været. Man har i 1968 og 1969 haft de to bedste år, der måske nogen sinde har været i Danmark med hensyn til eksporten. Vi har aldrig haft så stærk en fremgang i eksporten, og så kan man alligevel ikke klare sig. Så er der da noget galt, når man samtidig kan sige, at der føres en strammere økonomisk politik i dette land end nogen sinde før. Vi har altså haft de bedste eksportår, vi nogen sinde har haft, vi har vel også ført den strammeste finanspolitik, der nogen sinde er ført. Resultat: valutaunderskuddet vokser. Så må der være noget galt, og så må det være regeringens pligt og dens økonomers pligt at prøve på at finde ud af, hvad der er galt. Og noget af det, der kan være galt, er bl. a. det, jeg har peget på. Der er sikkert også en række andre ting. Jeg har set, at nationalbankdirektøren har været inde på det i en tale i går for sparekasserne, og vi har jo også drøftet det i folketingsudvalget. Der er nogle problemer vedrørende

[Grünbaum.]

bankernes og sparekassernes udlånspolitik, som måske hænger sammen med lønkonti og meget andet, som man også burde være lidt vågen over for.

Vi har skam ikke noget imod at føre indkomstpolitik. Men man har ikke kunnet klare det, man har været kluntet over for organisationerne, har ikke gennemdrøftet disse problemer med de rette mennesker, inden man kom frem med det. Det er vistnok sandheden om den sag.

Finansministeren var inde på spørgsmålet om at ændre sit skøn. Jeg skal ikke være den, der siger, at en finansminister ikke må ændre sit skøn. Det synes jeg absolut er rigtigt. Jeg vil også gerne være med til at understrege, at det er en god ting. For det er kun et skøn, og jo hurtigere man kan få nye oplysninger frem, jo bedre. Så dér ligger min kritik i hvert fald ikke. Kritikken ligger kun i, for at sige det nu for syvogtyvende gang, at man på et tidspunkt, hvor det ikke er nødvendigt, vil fastsætte udskrivningsprocenten. Jeg siger ikke, at man til september har alle de oplysninger, som man egentlig skulle have, hvis man skulle gøre det rigtigt. Det siger jeg ikke og har heller ikke sagt det. Jeg siger bare, at man til september har bedre oplysninger end i dag, og at der ikke er nogen nødvendighed for at fastsætte udskrivningsprocenten i dag. Og så er det jo rigtigt, som det blev sagt, at det må da være regeringen, der skal bevise, at det er nødvendigt at fastsætte den i dag, og ikke os andre, der skal bevise, at det er nødvendigt at fastsætte den på et tidspunkt, hvor det teknisk er helt i orden at fastsætte den, således som jo også regeringens ordfører har indrømmet det. Det er teknisk muligt at gøre det på den måde, jeg har sagt, at kalde skatteudvalget ind den 15. september. Det er teknisk muligt, tilbage bliver kun det politiske. Det må vi vel i hvert fald kunne konkludere i dag.

Der er intet tilbage af det tekniske, der er kun det politiske tilbage. Regeringen agter ikke at lade dette problem ligge sommeren og efteråret over og indgå i den politiske debat. Man vil hellere lave noget usagligt, end man vil udsætte måske også regeringens indre liv for visse rystelser, der kunne fremkomme i sommerens løb. Vi har jo set, der har været nogle tendenser i den retning ved

diskussionen om skatteomlægninger osv. Det er jo sandheden. Det er altså et usagligt standpunkt, man tager til alle disse ting, og det vil vi ikke være med til.

Når man henviser til sidste år, må vi for det første sige, at vi sidste år havde betydelig længere tid til at diskutere. Regeringen fremlagde sit forslag om udskrivningsprocenten som et ændringsforslag, og så fik vi et meget stort materiale om det. Det har vi ikke fået i år. Regeringen begår den fejl, at man kører udskrivningsprocenten frem som forslag i folketinget uden noget videre materiale, og vi har kun haft nogle dage — kun en uge har vi jo haft — til at se på disse ting, når forslaget skulle gennemføres nu, inden folketinget tager hjem på ferie. Derfor er situationen i år en helt anden. Men dertil kommer jo, at det sidste år var første gang, og det er ikke rigtigt, når finansministeren siger, at der ikke blev gjort vrøvl. Fru Grethe Philip gjorde vrøvl — jeg har nævnt det. Fru Grethe Philip pegede netop på, at det var en meget uheldig procedure at skulle fastsætte udskrivningsprocenten om foråret, og gav udtryk for, at det burde gøres senere. Det kan det altså nu, hvorfor så ikke gøre det? Vi er i den situation, at det kan gøres. Jeg har ikke hørt noget i dag, som afkræfter dette.

Så kan man også sige, hvis det drejer sig om at neutralisere dyrtidsportionen: ja men hvorfor skal man så have 1.400 mill. kr. ind med momsen? Så kan man jo i hvert fald begrænse sig til at sætte ind de steder, hvor man mener, at man skulle begrænse omkostningsstigningen, hvis man ikke kan begrænse den på anden måde — jeg tænker altså på spørgsmålet om tilskuddet til arbejdsgiverne.

Spørgsmålet, om vi ønsker en endnu skarpere pengepolitik, vil jeg afvise simpelt hen som en — jeg ved ikke, demagogisk er så meget sagt — taktisk præget måde at stille problemerne op på. Det er jo det, vi hele tiden kommer tilbage til. Man hænger fast i det fra gammel tid. Det var vistnok hr. Thorkil Kristensen, der fik banket ind i befolkningen, at hvis man ville lempe på pengepolitikken, skulle man føre en stram finanspolitik, og det er jo til en vis grad rigtigt, men også kun til en vis grad. Derfor kommer man ind på hele diskussionen om indkomstpolitik, i hvert fald hvis man sam-

[Grünbaum.]

tidig vil have fuld beskæftigelse. Men vi har ikke den opfattelse, at der her er tale om et enten-eller, det har økonomiministeren selv tidligere sagt, og jeg har også sagt, at jeg var enig med ham i, at det er der ikke. Der er tale om et både-og, der er tale om at finde en balance mellem finanspolitik og pengepolitik og få det hele til at køre på en ordentlig og rimelig måde. Vi er slet ikke ude på at skulle føre en meget skarp politik. I øvrigt er det vanskeligt at gøre den skarpere end den, regeringen allerede har gennemført.

Lad mig så til allersidst sige lidt om det dér med de 82 pct., som jo stadig væk dukker op. Jeg vil gerne takke hr. Ømann for de bemærkninger, han gjorde om det. Det er fantastisk, at vi ikke kan nå længere i en saglig debat omkring skatteproblemerne. Forholdet er det, at vi med vore 82 pct. jo ikke foreslog, at statens indtægter skulle sættes tilsvarende ned; det er helt forkert. Vi pegede bl. a. på, at afgifterne ville give 300 mill. kr. mere end det, der lå i det skøn, der førte regeringen frem til de 95 pct. Det viste sig jo, at finansministeren, da finanslovsforslaget skulle fremsættes et halvt år senere, selv kom med 400 mill. kr. mere; det var altså ikke helt forkert, når vi sagde 300 mill. kr. Jeg skal endnu en gang erkende, at det var helt andre ting, der spillede ind, men pengene er jo lige gode, hvad enten det er det ene eller det andet. Finansministeren kom her og sagde: ja, der er 400 mill. kr. mere i afgifter, end vi regnede med i foråret.

Og sådan kan man jo gå det hele igennem. Hr. Ømann har peget på det med B-skatteerne, hvor vi ville have en anden procedure. Det er altså ikke rigtigt at sige, at socialdemokratiet førte en ansvarsløs politik sidste år: I ville have 1.700 mill. kr. mindre i skatter end regeringen. Det er jo ikke rigtigt. Vi ville have andre skatter. Vi ville bl. a. ikke have, at formueskatten blev lempet med 200 mill. kr., men kun med 100 mill. kr., og jeg kunne nævne en række andre poster, der hører med i det regnskab. Så lad være med at blive ved med disse helt forkerte påstande om, at socialdemokratiet ville føre en ansvarsløs politik. Det har jo også senere vist sig, det har jeg nævnt, men vil gerne gentage det, at det var jo ikke bare på posten forbrugsafgifter, at finansmini-

steren måtte komme med flere penge; han kom jo også med 960 mill. kr. på indkomstbeskatningen osv. Så jeg tror, vi kan sige, at det, vi sagde sidste år, da vi diskuterede de 82 pct., har ikke alene vist sig at være rigtigt, men det har vist sig at være langt mere rigtigt, end vi dengang kunne forudsæ. Men finansministeren stryger bare pengene i lommen hele tiden, hver gang der kommer 900 mill. kr. og 760 mill. kr. osv. Jeg var lige ved at sige, at sådan er det jo, når man skifter finansminister og man får en konservativ finansminister; så går skatteerne ned i hans lomme i stedet for i borgernes lommer.

Derfor er det ikke rimeligt at sige, at vi vil gå ind for, at man nu skal føre skatteletelsespolitik. Det er ikke rimeligt. Det er en påstand, jeg også i anden anledning har tilbagevist i dag i dagspressen. Det er en forkert fremstilling af socialdemokratiets politik. Vi vil i princippet føre den samme politik, som vi altid har ført, en stram politik, når det er nødvendigt, en mindre stram, når vi ikke mener, det er nødvendigt. Det har vi jo også eksempler på. Vi havde jo i min tid i hvert fald ét år, da kasseoverskuddet blev sat ned til 160 mill. kr. Det var kun arbejdsløshedskassepenge, og det var i realiteten 0. Det er også sådan, man skal gøre. Det er på den måde, man skal føre finanspolitik, og det er det, vi mener at denne regering ikke gør. Man har ikke styr på økonomien, og man går nu så langt, at man siger: vi vil ikke engang vente med at fastsætte udskrivningsprocenten til det tidspunkt, der er teknisk rigtigt og muligt og saglig rigtigt; det vil vi ikke engang. Nu vil vi bare uden videre fastsætte udskrivningsprocenten, herefter har oppositionen sig at rette og også landets borgere. Det mener vi altså er en helt forkert politik, og det vil vi ikke medvirke til.

Økonomiministeren (Nyboe Andersen): Jeg efterlyste dokumentation for, at jeg gentagne gange skulle have forsikret tinget om, at der ikke var brug for en økonomisk stramning. Jeg forstår nu på det, hr. Grünbaum sagde, at det ikke var gentagne gange, jeg havde sagt det, og at det heller ikke var her i tinget, men at det var i en radiodiskussion for nogle uger siden.

Må jeg da sige om den radiodiskussion, at den fandt sted på basis af regeringens oplæg

[Økonomiministeren.]

af 30. april, og at jeg dengang understregede, at hvis dette oplæg kunne gennemføres, så man undgik, at omkostningerne steg med 2 portioner, var der gjort en sådan indsats over for omkostningsudviklingen her i landet, at man kunne undgå en yderligere finanspolitisk stramning. Men sådan gik det jo ikke. Oplægget kunne ikke gennemføres, og dermed havde vi den situation, vi diskuterer i dag.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg var glad for hr. Grünbaums sidste bemærkninger, hvor han udtalte, at han var ikke imod finanspolitik, men det var en forkert måde, vi drev finanspolitik på. Jeg tror, mange medlemmer i salen kunne have tænkt sig at spørge: hvordan skal vi så drive den? Det er jo i og for sig det, vi så må spørge om: hvordan skal den så drives? Når man erkender, at situationen kræver en finanspolitik, måske ikke af den strammingsgrad, som vi mener, men at den i hvert fald kræver en stram politik, det skal bare ikke ske på den måde, vi andre har foreslået, så ville jeg gerne vide: hvordan skal det så ske?

Risikoen for lønglidning er naturligvis altid til stede, det ved vi, når der er den kraftige beskæftigelse, som der er i vort land. Hr. Grünbaum siger, at det står ikke i lærebøgerne, det her med lønglidningen, og hvordan den vil slå igennem og derigennem neutralisere den finanspolitiske virkning. Nej, det gør det vel ikke. Jeg har jo ikke læst de samme lærebøger som hr. Grünbaum, men jeg har selv for nogle år siden været inde på, at finanspolitik måske kunne føre til lønglidning og derved miste sin effektivitet. Men vi skulle jo så gerne finde frem til, hvordan man så skal drive finanspolitikken. Jeg forstod på det, hr. Grünbaum sagde om de 82 pct. i fjor, at de blev suppleret med forslag om skatteforhøjelser på områder, hvor regeringen havde nedsat skatten; han nævnte formueskatten og forskellige andre ting. Jeg kunne også lægge i hans ord, at han også gerne ville have haft en kraftigere kapitalvindingsskat eller lignende ting. Men skulle det give en bedre finanspolitisk stramning, hvis man havde fordelt det på en anden måde? Jeg tror nok, det ville være interessant, om vi kunne drøfte det sådan lidt mere afslappet i sommerens løb. For jeg

tvivler da ikke på, at jeg kan lære meget af hr. Grünbaum i hvert fald teoretisk, og det er vel i og for sig det vigtigste, for at vi kan komme videre i det praktiske.

Så er der stadig spørgsmålet om denne tidsfaktor. Hr. Grünbaum sagde, at i fjor var der bedre tid. Ja men der var dog alligevel kun tiden, fra regeringen og den daværende fungerende finansminister fremsatte et ændringsforslag den 13. maj i udskrivningslovsudvalget, og til udskrivningsloven med de 95 pct. blev vedtaget den 13. juni her i folketinget, d.v.s. da man havde brugt en måned til behandlingen af dette problem. I år blev forslaget til lov om udskrivningsprocenten fremsat den 30. april, og det bliver gjort færdigt formentlig den 2. eller 3. juni. Jeg skal ikke blande mig i formandens dispositioner i den henseende, men hvis vi ser på den foreløbige ugeplan, ligger det jo deromkring. Det vil sige, at i dagetal har der dog været lidt bedre tid i år. Hvis man den 13. juni i fjor kunne slå fast, at man kunne nøjes med 82 pct., så kan jeg ikke se, hvorfor man ikke kan samles om 91 pct. i år eller i hvert fald anse det for forsvarligt at vedtage loven i år.

Men diskussionen er naturligvis pinagtig i visse henseender, fordi den giver indtryk af, at man ikke rigtig ved, hvad man gør. Vi er nu i det andet år, hvor vi skal vedtage denne udskrivningsprocent, og derfor ville jeg gerne, om vi kunne blive enige om proceduren, altså ikke selve udskrivningsprocenten, men proceduren i denne sag, og f. eks. inden folketingets juleferie i år komme til klarhed over fremgangsmåden ved udskrivningsprocentens fastsættelse i fremtiden. For det bliver jo et årligt tilbagevendende problem, fastsættelsen af denne udskrivningsprocent, og det ville være rart, om de politiske partier, om folketinget i hvert fald var enige så langt, at man vidste, hvornår den skulle fastsættes, hvornår tiden var inde, og hvordan man ville lægge sin arbejdsform til rette for at opnå den bedst mulige viden, inden vi skal fastlægge den.

Ømann: Jeg skal prøve på at være et kort ekko. I øvrigt så vil jeg sige, at måske er jeg et ekko, men mellem mig og finansministeren er der jo snarere tale om, at der er en lydmur.

[Ømann.]

Jeg synes ikke, at finansministeren forgæves skal stille sit spørgsmål til folketinget om, hvordan man så skal føre finanspolitik. Der er væsentlige udeladelser i debatten her i dag, som jeg gerne vil komplettere ganske kort.

Man skal naturligvis ikke føre finanspolitik på en sådan måde, at kun en del af befolkningen er inddraget under denne finanspolitik. Man må ikke stramme så galt for den del af befolkningen, der er inde under finanspolitikken, at det fører til forvridninger og til en forkert indkomstfordeling. Og man må naturligvis ikke frede særlige områder af økonomien, særlige indtægter, for så fører finanspolitikken ikke til det resultat, man tilsigter.

Der er i dag nævnt skattesnyderiet. Selvfølgelig skal disse midler også under grime, for at man kan føre en finanspolitik. I øvrigt er der jo tale om ganske betydelige værdi- og formuestigninger, som må ind under finanspolitikken. Vi har et kunstigt indkomstbegreb herhjemme. Man sonderer mellem skattepligtig indkomst og andre indtægter. Ja men i økonomisk henseende er disse andre indtægter, disse formuegevinster, af samme betydning, har samme vægt, når man skal lave finanspolitik. Endvidere kunne man indrette kildeskatten sådan, at den virker finanspolitisk ens over for alle befolkningsgrupper. Men så længe man ikke har indrettet finanspolitikken effektivt, kan man heller ikke undre sig over, at den ikke virker, og at virkningerne af den indtræder noget senere, end man venter. Ja men så må man reparere på denne finanspolitik, hvis man fortsat vil benytte den som hovedmiddel. Ellers må man give afkald på at benytte den og finde andre midler, for det er i virkeligheden at lave en fordrejet byrdepolitik, og det fører ikke til noget godt, når man skal have hele samfundet, hele befolkningen, til at bifalde de nødvendige økonomiske indgreb.

(Kort bemærkning).

Grünbaum: Jeg vil gerne sige til økonomiministeren, at jeg har ikke samlet på citater. Jeg er altså ikke mødt frem i dag og har gjort et stykke arbejde med at finde citater frem. Jeg har både læst og hørt økonomimi-

nisteren, og det er mit absolutte indtryk, at det har været økonomiministerens stilling, at den stramning, der var gennemført, i og for sig var tilstrækkelig. Sådan har jeg altså også hørt den radiodiskussion.

Det, der kommer frem nu, er jo, at man — som økonomiministeren tilstår — ikke kunne komme igennem med det med dyrtidsportionerne, og så skulle man have momsforhøjelse. Ja men de to ting har ikke umiddelbart noget med hinanden at gøre. Det har de kun, hvis man kører videre på den gammeldags manér, og det forstår jeg altså at økonomiministeren gør. Hvis vi ikke kan få en rimelig indkomstpolitik igennem, skal der strammes til med moms. Det er en helt forkert betragtning at anlægge, men økonomiministeren må jo selv finde ud af, hvad han mener der er det rigtige. Vi mener, det er forkert.

Finansministeren efterlyste, hvordan finanspolitikken skal drives. Det kunne vi finde ud af i sommerens løb, forstod jeg, men vi kan formentlig også komme ind på det i næste uge, når vi har afslutningsdebatten. Jeg kan her bl. a. henvise til det, hr. Ømann sagde — så er det altså mig, der denne gang er ekko af hr. Ømann. Der er mange punkter, og vi har præciseret det. Det er fremgået ganske klart af debatten, hvordan vi mener finanspolitikken skal føres. Den skal i hvert fald ikke føres sådan, som regeringen fører den, og heller ikke med den sociale slagside, som skattepolitikken har fået under denne regering.

Hovedspørgsmålet er jo datoen. Regeringen har ikke sandsynliggjort nødvendigheden af, at udskrivningsprocenten absolut skal fastsættes nu. Hvordan vil momsens komme til at virke? Nu springer man pludselig ind med en momsforhøjelse på 1.400 mill. kr. på årsbasis. Hvordan vil denne moms virke på erhvervslivet? Tør man virkelig fastsætte udskrivningsprocenten nu, samtidig med at man kører en moms ind af den størrelse? Jeg vil advare imod det og sige: vent dog og se, om denne moms får de virkninger, regeringen nu ønsker den skal have, og så kan vi tage stilling til udskrivningsprocenten. Det er uforsvarligt at gøre det nu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om udskrivningsprocenten for kalenderåret 1971.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse . . . . . (*J. O. Krag: Jo. Det gør jeg!*).

Da der er gjort indsigelse, skal jeg lade lovforslaget gå til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om sømandsskat.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Formanden: Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.30.

Mødet udsat kl. 12.29.

Mødet genoptaget kl. 13.30.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Forhøjelse af afgiften).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 179) findes i tidenden sp. 5992, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2321).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om beregning af almindelig omsætningsafgift af parfumer, toiletmidler m. v.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 186) findes i tidenden sp. 6421, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2361).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 187) findes i tidenden sp. 6421, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2361).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.